

HIBRU

Tunum ma ayo taba-lomda Hibru kasel imi sukon dola kutiiyinsa kaata ko

Yesus ayo tam abiil tikiin unala, bom bii, wasital ulmi-kup 35 inang ma dinimnula, tunum ma ami win dola kutiilin dinim ayo kaata sukon kaali dola-lom, Hibru kasel imi kuyinsa. Kemin, Hibru kasel kiimi win ma kaali Israel o, ke-bam, Juda kasel o, ke-bam ken-umbip kemin, Juda tunum anung maakup tap alep tap isiik tam Kristen kelomdipla, Yesus ami kukup kaata kutal-fukusip kemin, Juda tunum anung maakup ma Kristen kelin disa iyo kukup mafak mafak kaata-kup baka-bilipla, Yesus ami lak dakaamin kaali, kela-lom yak nulumi siin kukup kaata-kup kutal-fukulum o, ke-bilipla, sukon kaa dola bokoyalom: Kipni Yesus ami lak dakaamin kaali, kela-laamin daa yo. Yesus ayo ensel imi akaaya tam banin ke-lom, Moses ami win kulaaso akaala tam banin ke-lom, ale profet kusnum kusnum iso akaaya kesa. Kanolin kemin, ali ti God almi man alik ale, nulmi tunum awem imi kamokim diilim o, kala-som, Hetpris kemin, ayo Aalap God ami mepso kawu bomdala, nuli suunkup beten kamaya-laaba ko.

Kemin, siin sawaalak kaali, Hetpris imi olti kuyak fuulip kiin-tabamnu God ami kola-laalip tunum imi bokoyalom: Kapni ban wakamin kaali, God ata takan-tiip-ta no, ke-bisip. Lale, olti kuyak fuulip kiin-tabamnu God ami kola-laamin uta taba-lomdula, ban wakamin kaali, faneng takan-tiiyamu dinim. Kemin, Yesus ami as diim taanse ata-kup numi ban wakamin kaali, takan-tiiyokoma. Kemin ale, ti Yesus ata-kup o, kala-somdala, God ami ok tabuulin tunum ayo kanum boko-somdala,

dong dakaayin weng kaali, kulaayila din Hibru kasel Kristen unang tunum imi fanang din unsu ko.

God ami man ata taba-lomda numi weng kukaayinsa kaami sang kaata ko

Jon 1:1-4, Fpai 2:5-11, Kol 1:15-20, 1Jon 1:1-4, Rev 19:13

¹ Sawaayak kaptoowu, God ayo yak liip kusnum yaapkan uyo kulii tildak kukuyilaya, ami weng kaali profet o, kalbip almi weng ku-fatap-daa bakayin tunum yaapkan yaapkan imi suunkup kukaayin-balala, ita taba nulmi awil-fakal kuliila taansip ita weng uyo bakayinbi una-una-kemsip. ² Kesip la, am mafiing daan tiltam tabon o, kebulu bomdup talan-umbup kabak-ali Yesus kaa God ami sang tambal kaami miit kemin, God alalta taba-lomda uldaa-dabuule bokola-lom: Am ma daanokomu kabaku mafek mafek alik iyo kulaap-ti yak kapni sikil diim abam-nokomu no, anba-kup, kulaali God ayo Man almi sikil diim kawu abiil, tawaal alik kalawiili talalu kutiisa. ³ Kemin ale, man kalawaali atin ti tunum tambal utamdula kemin, nuli alami Aalap ayo kukuyilaya, God ayo atamuwa yi, Ali atin ti fan tambalim ale, titil soyim o, ken-umba le, kuno man akal atin ti faneng almi Aalap alaltap kala kalsup. Kemin, ami weng kabak-ali titil-kup taba-som ale, weng kulaata taba-lomdu mafek mafek alik uyo ku-titil-saan-umbu. Kemin, man kulaata taba ban kemin takan-tiimin kaami liip uyo, Talalu kutiilila, unang tunum iyo God ami tiin diim kawu tambal kelik o, kala kalba-kup, alalta tiltam kamokim ke-lomda, abiil tikiin kayaak Aalap God ami sikil tingtup diim kawu tiin-bom laaba no.

God ami man ata ke ensel kabaak banip keyinsa kaami sang kaata ko

Fpai 2:5-11, Kol 1:15-20, Hib 2:5-18, 3:1-6

⁴ Ali God ami man kemin, Aalap almi win tokonsa kaata taba-lomdu ensel imi win uyo kabaak banu keya-lom atin tambal-kup kesu. ⁵ Kemin, nokol kabak utamupla, kabak-ali ti faneng kalbup kemin, sawaayak kaali God ali alami Man ami bokola-lomda:

Kabi nalmi man yaan maak kemin, kamala kalawaali nalta
 ilmi diim kawu, kabi ulduuli tiltam nami mafek
 mafek alik iyo tiin molokomap o, yaka-lom
 weng ma kaata boko-lomda:

Nalta ami Aalap kelile, kuno ata nalmi man kela ke-
 lokomup o,
 kalsa. Yale, God ayo ensel maakup ami diim kawu ma
 weng alep uyo ma kanum bokonsa dinim; ti almi man
 kaata-kup ensel iyo kabaak banip ata ata kesa utamduya
 kemin, ami diim kaata-kup kanum bokolase. ⁶ Kemin,
 almi man diil yaan maak ayo dabaala tildaak tawaal diim
 talala, weng ma uyo alami ensel imi bokoya-lomda:

Ibi fiyaap duu-bamdiwa, nimi man ayo bakaan-bamdip:
 Kabi numi God o, akan-kaa-bamdiwa yo,
 kalsa. Kemin, ⁷ God ayo ensel imi sang kaata boko-lomda:

Nalmi ensel aye ok tabuulin aa, iyo talalu-yimuli tiltam
 inim dulul tal-uneba tap e wing dawong bak-tam
 daka-bamda mafek mafek abiltap-siik dinim kebu
 ultap ke nami ok kaata titil-fak-daa okok-ken-
 umbip o,

kalsa. Katale, ⁸ God ayo alami Man ami bokola-lomda:

Kabi God kemin, suunkup king kelin-kup ke-bomdapla,
 tituun-kup tabin kukup kaata-kup kuluu-lomdap
 kapni unang tunum iyo tiin mosap. ⁹ Kemin,
 kabi ti tituun-kup tabin kukup kaami aket kaata-
 kup talalu kutal-fuku-som ale, lo duulmin kaali
 ti mafak kayi kala, kuyak daka-bam ken-umbap

utamdula kemin, fan kaltapni God alalta taba-lomda kabi uldaa-tam-buula kabi tiltam win soyap ke-lomdap fiyaap duun-unbap. Kemin, kaptum kusal ili dok kano-somdipla, kanolin fiyaap uyo ma duun-unbip disa yo,

kala kanum bokosa. ¹⁰ God ayo asuk weng ma kaata bokola-lomda:

Kamasi miit-tem-lo kaptoowu kamokim kaltapta mep tawaal kalawaali talalu kutiilap tiltam tabamnule, abiil ukol kuno kaltapni titil kaata-kup talalu kutii kesap. ¹¹ Kemin, abiil so, tawaal so, iyo disa ke-lokomip. Kata, kabi fan dinim kelamap disa; kabi ti suunkup kalapni kuno ilolap kemin, abiil so, tawaal so, alik kiili ti ilim kaal disapnin ulultap ke-lokomip. Kemin, ¹² kabi kaali tunum ilim kaal disapnu kambola-yaabip ultap ke-lom kambola-lomdap kusnum talalu kutiilokomap. Kemin, aa kabi tunum ilim kusnum mikiba ultap kelap abiil so, tawaal so, iyo fal-siki kutiilap tiltam akal alik ke-lokomu. Katale, kabi fal-siki-du-siki-kemin tunum disale aa, kabi taan-yaamin tunum disa. Kaali ti kabi suunkup ti kuno ilin tunum o,

kalsa. ¹³ Siin sawaayak kaptoowu, God ayo utama yi, Alami Man ali ensel kiili, kabaak banipla ata ata kesa nu, kala kala-somdala man kaami bokola-lomda:

Kabi nalmi sikil tingtup kaldangu win kufuumin diim kawu tiin-balapla, am mafiing diim kawu kapni waasi iyo yim-tal-daalila, kapta kamokim kelawa kaltapni weng kaata-kup weng san-kaa-bamdiip kapni minlo tem kulu ilokomip o,

kalsa. Katale, God ali weng ma uyo ensel maakup ma ami diim uyo ma kanum bokonsa disa. ¹⁴ Kanolin kemin, ensel kii kanta ni? Ensel kiili sinik kemin, ili God ami

okok kamalin. God ali unang tunum asuk ulela-lom yim-buulokoma kiimi aket kaata fukun-ilomda alami ensel ita yim-baala tal dong dakaayila-yaabip ko.

2

God ami weng talalu kuyak aket tem daa kutal-fuku-bomduwa yo, kalin kaami sang kaata ko

Mak 16:20, Ap 7:38,53, 1Kor 12:4,11, Hib 12:25

¹ Kemin, God ami weng kala weng san-kan-tabasup kaa, talalu kutal-fukulin dinim, fokolin tap kelin tap ke-bamdip uktaalamup. Kemin, ensel ili kabaak banipla, God almi man kaata, ata ata kesa. Kemin, weng kala talalu kuyak aket tem daa kutal-fuku-bomduwa yo, kala-somla ko. ² Sawaayak kawu, God ali almi weng awem o, kalin Lo ma ensel imi kuyila kuka-daalip tiltam titil-fak-daasu. Kata, unang tunum alik ili weng kalawuuli duul-bamdip saak kuyang tii-bilipla kemin, kaa ilmi kukup mafak kunu-bilip kuuta, God asiik kaami du kaata maan tiyyin-bamda angtiil yol uyo kukaayin-bisa. Lale, ³ kamala kulaata asuk God ali nuli asuk dong dokoyila uldaa-yim-buulon o, kalba kabak-ali atin kaa mafek mafek sakbaalim dukum te! Kabak-ali taba ensel imi kano-silip uyo kabaak banula uta uta kesu. Kemin, kanola nuli God ami kan-umin kukup uyo daang ukuwup namti, nuli dok kano-somdupla, ban kemin kaami maan tiimin uyo akaawa, ukadaa yang banolup yoko? Kabak-ali ti akaawa ukadaa unokomup dinim te!

Kamasi kaptoop-ali Kamokim alalta numi sang bokolomda: Kuliili yim-bii tiltam nalmi miit tem daalokomi no, kalala unang tunum iyo ami weng kaata, weng san-ilomdipla, kiita taba nuyo bokoya-lomdip: Kanola Yesus ami weng bakayinsa kabak-ali atin ti tituun-kup o, kala-silip. ⁴ Kemin, God ami aket fukunin kaali, Kayak kayak ili

nami unang tunum imi weng bakabip uyo faneng bakabip kayi! kalin o, kalalaya, yak okokmin dukum dukum kusnum ma kusnum ma uyo nuu-bam ale, alami Sinik Tambal ami sikil diim kawu God ayo titil tibin disa akal alami kusnum ma uyo unang tunum iyo God alami aket fukunin kaata-kup dal-kaayila-tabasa ko.

God ata Yesus ami dap tam lo so tiila kamokim kelala kawu, kambolase kaami sang kaata ko

Ap 4:12, Rom 5:8-10, Fpai 2:5-11, Hib 2:14-18, 5:9, 1Pit 1:17-21, 1Jon 4:9,14

⁵ Mep nami weng kala bakabi kaali, kamala kalawaami tawaal diim kasel unang tunum imi tal-unemin, tiin-yaamin kusnum ma tiltam talen-umbu kaami sang kaata bakabi. Kemin, kaa God ali ensel ita ulela-lomda bokoyalom: Ibi unang tunum kaa ilokomip kaali, imi tiin moyin o, kalsa disa. Kemin, alami man ami sang kaata-kup bokolase. Kemin, ⁶ God ami Sukon Tem uyo tunum ma boko-lomda:

Tawaal diim kayaak tunum ayo ma win soyim aye, ma kamokim kesa disa; disa iip kulu kasel tunum. Katale, God kabi, kaami aket kaata-kup fukun-bam ami lak-kup duun-tabasap. Kemin, ⁷ tawaal diim kalawu ilsa kaali, kabi dabak ensel imi min lo tem daalap bom bii luuknin tap kelale, kulaata dap-tam lo so kelap tiltam kamokim kelaya, unang tunum iyo ami tong kaata-kup bakamsip. ⁸ Kemin, mafek mafek alik uyo kulii yak alami minlo tem telawa ata taba-lomda, akal mafek mafek alik iyo tiin mosa no,

kala God ami Sukon Tem uyo kanum bokosu. Kemin, God ayo kano-somdala, mafek mafek uyo ma kambolaya disa kawu ma bombuu disa; mafek mafek alik uyo dabuula yak tunum imi diim abasu. Yale, kamala kulaata mafek

mafek alik uyo ma tunum iyo ma tiin mosip kala utafiibup dinim. La, ⁹ nokol Yesus ayo atafiibup, ale sawaayak God ali unang tunum alik imi olen-daaya-lomdala, Yesus kulaata dabaali din unang tunum imi abiin kuluu taan-ilomda dong dokoyilak aa, kala-somdala, God ayo dap ensel imi minlo tem daala ilanin tap kelala, angtiil yol dukum uyo kuluu-lom taanala kemin, God ayo dap-tam tip daa, kamokim kela kambolala, unang tunum iyo ami tong kaata-kup bakaan-tabasip ko.

¹⁰ Kanola Yesus ami taanse kabak-ami miit kaali, God ami mafek mafek alik iyo dotu kutii-lomda tiin mola tambal-kup tiinsu. Kemin, God ami aket fukunin kabak-ali, Nalmi man kesip yaapkan iyo foko-kulii tam abiil tikiin tiilila, iyo naso tambal-kup ilum o, kala-somdala, Yesus ayo angtiil yol dukum uyo kolala, uta taba-lomdu Yesus ami dong dokolula, tiltam ti titil-foko-lomda ata liip uyo kelala, unang tunum iyo tildang atamipla, God ayo yim-tama tildang alami miit tem kaa dakan-tabasa. Kemin, God ami angtiil yol Yesus ami kola tiknu kelase, kabak-ali tambal kanose. ¹¹ Kanose kaami miit kaali, nokol utamum, Yesus ayo unang tunum iyo foko kutalang tiilala, God alami man alik-daap ken-umbip. Kemin, Yesus so, aa unang tunum iso, alik kiimi aalap kaali God maakup kaata-kup kemin, Yesus ayo aket dinim fanang dinim boko-lomda: Kiili nalmi nak-tunum kusal o, yakan-kan-umba.

¹² Kemin, Yesus ali God ami bokola-lomda:

Nali kapni mafek mafek kaa kanubap kaami sang uyo nalami nak-tunum kusal imi diim kawu bakayin-bam ale, kanumin miin tala-tala-ke-mokomip kaami diim kawu, kapni win uyo kufu-bamdila, kapni tong uyo baka-bam ke-mokomi no,

yakase. ¹³ Yesus ayo weng ma boko kanum bokosa:

Nali utami yi, God ali ti nali tiin molama kala, kala-

somdila, din ami sikil diim unokomi no,
kalalala, weng ma kaali boko-lomda:

Kabi nali natamtam, nali God ata taba man kulaap-
na tildak nalmi diim aba-silip kiili, naso alimal
maakup bom-bulup o,
kala kanum bokolase ko.

*Yesus ami tiltam tunum fatap kelala numi dong dakaayin
tunum kesa kaami sang kaata ko*

Luk 4:1-13, Hib 2:5-13, 4:14-5:10

¹⁴ Man o, kalase kuliilile, fan tunum fatap kiita kemin, Yesus akal kanola tiltam tunum fatap nulultap kese. Kemin, kaami miit kaali, Yesus ayo utamaya, Setaan ata taba-lomda tunum iyo anula taanalip kala, kala-somdaya, Setaan ami titil uyo dimili tiil banuk o, kalalaya, Yesus ayo taansa. ¹⁵ Kulaa, kanola unang tunum ili suunkup tawaal diim kala laabip kiili, taan-yaamin atul kaata suun-bilipla, ilmi suunin uta taba-lomdu sok de-yimulin tap kesu. La, Yesus nata taandila suunin-taba-lomdu sok de-yimulin tap kesu uyo takan-tiiyilon o, kala-lomdala kanose. ¹⁶ Faneng kemin, ali ensel imi dong dokoyilon o, kalala kanose disa. La, Abraham ami God kaali, Fan kanolokoma kala, kalase ulultap kanun-umbup, nuta dong dokoyon o, kalalala kanoyase. ¹⁷ Kanolin kaa tifan kemin, Yesus ayo unang tunum imi aket fukunin uyo, Nakal kaal-ke-lomdi, olen-daaya-lom dong dakaayon o, kala kala-lom ale, nili ti awem tunum diilim ke God ami tiin diim kawu, unang tunum imi kalan suunkup dong dakaayila unang tunum iyo utamiwa yi, Ali ti kanola dong dokoyalala kanolan o, kaliwa kala, kalba. Kemin, Yesus almi angtiil so, kukup so, yak kanumin kanumin kabak-ali fan, unang tunum alik numi angtiil so, kukup so, yak kanumin kanumin ulultap kesa no. Kanolin kemin, kanita Yesus ami lak uyo duuliwa kawu, Yesus ata unang tunum

kukup mafak diim kawu bilip imi ban uyo takan-tiyya-lomda yim-tama din God ami miit tem daayala, ali bokolom: Kii nami unang tunum kemin, maan tiyokomi disa yo, kalsa. ¹⁸ Kemin, yak mafek mafek mafak yaapkan uta taba-lomdu angtiil yol kukaan-bam ale, kaami tem kabang liip Setaan ayo dap-kuku-bam ke-balala uyo, utamse. Katale, ayo daak abase disa; ali dok kanolin dok kanolin uta taba-lomdu unang tunum imi yam-kukulon o, kalu kaali, ata ti yaap dong dokoyokoma no.

3

Yesus ami win uta uta ke-lomdu Moses ami win kabaak banu kambolase kaami sang kaata ko

Mak 16:20, Ap 14:3, Fpai 2:5-11, Kol 1:15-20, Hib 1:4-14, 2:5-18

¹ Nak-tunum kusal kipyo, God ayo abiil tikiin bombe kawu, kipkal weng umuuyila tiltam ti Yesus almi unang tunum alik-daap ke-silip. Kemin, nokol unang tunum imi bokoya-lomdup: Nuli Yesus ami lak uyo duu-sulup o, kalbup. Kemin ale, Yesus kaata God ata dap-tam awem tunum diilim ke-lomdala, nuli dong dakaayin-bam ilsa. Kemin, God ali kanose. Kemin, ipkal kanola Moses ami aket kaata-kup fukunin disa; ti Yesus ami aket kaata-kup talalu fukun-bamdipla yo! ² God ali ok kaali, Yesus ami kolala ayo kambolase disa; ali suunkup kutsal-fukulomdaya, sawaayak Moses ata God ami unang tunum imi iipyak tem kawu bomdala, suunkup iyo dong dakaayin-kup kemsal altap kaa kanumsa. ³⁻⁵ Kemin, kanola unang tunum miit ma ma kiimi awil-fakal maakup maakup kaa bom ilsip. Kemin, kanola tunum ayo ma man loop tap-tiila tiltam tunum miit dukumnu namti, am ma daanokomu diim kaa, kayak kayak iyo tunum miit imi win kaali, kufuyokomip disa kayi! Tunum man loop tap-tiise ami win kaata-kup kufolokomip. Kemin, ultap o. Mafek mafek

alík kaa talalu kútiisa tunum kaa, God kaata-kup kemin, God ali utama yi, Yesus ali nimi unang tunum imi miit kayaakim kese nu, kalalaya, aket fukun utama yi, Am ma daanokomu kawu, Yesus ami win so kesa uta, uta uta ke-lomdula Moses ami win soyim kesa uyo kabaak banula kambolokoma uyo falelokomu kala, kala-somdaya, Yesus ami win kaata-kup kufonsa. Moses ali God ami okok kemin tunum kemin, God ami tunum miit imi iipyak tem kawu bomdaya, God ami ok uyo tabuu-bom ilsa kemin, ok kaali kulaa bom ilsa disa; ali suunkup kotal-fuku-bomdala, am ma daanokomu kawu, God ami weng ma bokoyokoma kaami sang kaata bakayinsa. ⁶ Kata, Kraist ali God ami man kemin, ali alalta God ami tunum miit imi dabom ke-lomdaya, iyo tiin mo-lomda ok uyo kambonsa dinim. Kanola ti suunkup kotal-fukusa ko.

Unang tunum God ami weng kuyang saak tiimin kiili, din kun-fan-kaamin baan diim uyo unolip dinim kaami sang kaata ko

Hib 3:12-4:13

Nuli kanola suunkup aket alep fukunin dinim ken-un-bom utamupla, Fan God ali kukup tambal kaata-kup kuyokoma kala, kal-bomdup fiyaap-kup duu-bam fenin-kup kem-unup namti, God ami unang tunum ke-lomdupla, uyo kanu-mokomup. Kemin, ⁷⁻⁸ nuli atin ti God ami Sinik Tambal ami weng kaata-kup weng san-kaabamduwa kayi! kala God ami Sukon Tem kabak Sinik Tambal ayo boko-lomda:

Kamala-kup kulu God ata kipni weng bakayinba. Kemin ale, ibi bokola-lomdip: Daa, nuli weng sanokomup disa yo, kal-bomdipla, sawaayak iltipni kawil-fakal imi fuut tabe-bamdip God ami weng kuyang saak tensip ulultap kaata kanumin disa. Lale, atin ibi talalu weng san-ilom ale, kotal-fuku-bomdiwa yo.

Sawaayak kabak-ami tunum dinim disanang kawu bom-biisip kabaku, imi aket fukunin uyo boko-lomdip: Na, God ali titil dinim kesa kulaa, ti nokol ami weng kuluu kuyang saak ten-bam atafiin-unupla, ayo dok kanola dok kanola kala kalum ! kala-lomdip, God ami weng uyo kuyang saak ten-bamdip dap-kukumsip o,

kala God ami Sinik Tambal ata bokoyase. Kemin, ⁹ God alalta asuk weng ma bokola-lomda:

Disanang bokon kawu bom-bilip, kukup yaapkan dukum uyo kanuyin-bili bombii wasital ulmi-kup 40 kiita dakan-tiisip. Katale, aket uyo ma fuku-daa-lomdip yak kanolin kukup kaali, God alalta kanuba nu, ke-bisip disa ti. Kano kela bomdip, kanola nam-kukumin kaata-kup ti kanumsip. ¹⁰ Kanola kanu-biliwa, nali unang tunum kiimi aket atul awak dukum uyo kukaayin-bamdila, Moses ami bokola-lomdi: Suunkup bakap-nam-bamdip; Kabi numi kamokim disa yo, yaka-lom ale, boko-lom: Nuli kapni kukup uyo kutal-fukulokomup disa yo, kal-bom kemsip o, kalasii. Kemin, ¹¹ siin nami aket fukunin kaali, Israel iyo foko kutama bital tawaal ukdaa kutiiyinsi kaltam tiiliya, iyo kawu kun-fan-kaamik o, ke-bisi. Katale, ililta taba-lomdip nami weng uyo kuyang saak tiip-nanbip kala kalalila, aket atul dap-tiip-nu weng uyo dukum-kup boko kuka-daa-lomdi: Nali kiili kanola kun-fan-kaamin baan diim uyo kulii tam unokomip disa yo. Kuno kamboyilila disanang bom-bilip kulu bom ilokomip o,

kala Moses ami kanum bokolasii te! kalalala, God alta kanum bokosa.

Nuli Yesus kaa daang ukaalin dinim o, kalin kaami sang

kaata ko

Mat 21:32, Jon 10:25-38, 2Kor 4:4, Hib 3:7-11, 4:1-13, 5:11-6:8, 10:26-31, 1Pit 2:8

¹² Naktum kusal kipyo. Kanola kaltipni kayaak maakup ma aket fukunin mafak ma ami aket tem kawu ilu namti, ami God ami lak dakaamin kaali, kambola ti tiin kawong miit kayaak God ayo daang ukolokoma. Kemin, ti kipkal kaa talalu-utafii-bamdiwa kayi! ¹³ Kemin, ban kemin umi kukup uta ma taba-lomdu iltipni iipyak tem kabak-ali ma disa ibokolu weng san-ilomda, God ami weng uyo kuyang saak tiilokoma. Kemin, kamala kuluwu God ami boko-lomda: Kamala-kup o, kalase kaa disa kelin disa bombuu. Kemin, am ma daanokomu kaami diim kabaku disa ke-lokomu kaa, tunum kaali dok kano-somdala, ami aket kabak fal-sikilokoma disa. Kemin, ipta taba-lomdip weng yam-titil-saanin uyo ti suunkup suunkup kukaayin-bam naktum kusal iyo dong dokola una-tala-kemin-kup ke-biliwa yo, kala-somla; kemin, ¹⁴ kamasi kaptoop-ali nuli Kraist ami lak uyo duusup. Kemin, ami lak kaami aket kaata dukum-kup kola-lom yakyak una-bulup butoop numi taanokomup kuyaku dilit kala kalum o. Kanola bomdup kanumup namti, utamuwa yi, Nuli Kraist alami fan unang tunum tituun-kup kala, kala-lomdupla, kabak-ali kanu-mokomup. ¹⁵ God ami Sukon Tem kabak boko-lomdu:

Nali kamala kulu ipni weng kala bakayinbi kemin, kibi bokop-na-lomdip: Nuli weng sanokomup disa yo, kal-bomdip iltipni kawil-fakal imi sawaayak dalaal duu-bamdip nami weng kuyang saak tiip-nam-bisip ulultap, kaa kanumin disa. La, ibi atin talalu weng san kotal-fuku-bomdiwa yo,

kalasu no.

¹⁶ Siin sawaayak kaali, dok kanolin kiita God ami weng uyo weng san-ilomdip, fuut tabe-bam, God ami weng kaali

kuyang saak tensip i? Kiiye? Unang tunum kamosinim God ami weng kabak-ali tifan kala kalalip, Moses ayo im-tamala bokon Isip kelalip unsip unang tunum kuliita asuk mulo God ami weng namti kuyak saak ten-bam biisip tel! ¹⁷ Kemin ale, God ali kawanami aket atul dukum kaata, kukaayila-yaabala bom bii wasital ulmi-kup 40 kaa dakan-tiisa ni? Kiiye? Unang tunum ban uku-lomdip taansip kiita, God ali aket atul dukum namti imi kukaayinsa ko!

¹⁸ Kanu-biliwa kemin, God ali kanimi sang kaata, weng dukum kutii-lomda, kiili kun-fan-kaamin kaami baan diim kaa foko-kulii tam tiilokomi dinim o, kala kanum bokose nema? Kuliye? Unang tunum God ami weng kuyang saak tiimin kiimi sang bokoyase kayi! ¹⁹ Kalu kemin, nokol utamupla yi, Kaali ilta God ami lak uyo duulin disa kemin, kaata God ami tawaal daam kuyinsa uyo kamboyila, tam funu-dakamin baan diim uyo ma tam unsip disa kayi! kala kalbup.

4

Nokol titil-fak-daa tam ilomdup fan-kaamin diim uyo tam unum o, kalin kaami sang kaata ko

Hib 3:7-19

¹ Kula, God ami weng ma kuka-daa Israel imi bokoya-lomda kanum bokose: Ibi kuno tam nami kun-fan-kaamin diim uyo tam unokomip o, kalase kabak-ali disa kelin disa; nulmi diim kulawu bombuu. Faneng kemin, God ali utamala, Tunum ma numi iipyak tem bombe ali ma kun-fan-kaamin diim uyo ma uktakan kutiila kala, kalokoma kaata, fan yim-bak-saanbi yim-bak-mo keyokoma. Kemin ale, nokol ti utafii-bam suun-bamduwa yi. ² Kemin, God ami weng tambal uyo kun-fan-kaamin diim kaami sang kaali, Israel imi bakayin-biliwa, iyo weng san-kaamsip ultap kemin, nokol weng san-kaam-tabasup. Katale, ili God ami lak uyo duulin disa bomdiwa, ami weng uyo

kuyang saak tii-bamdiwa, ilsip. Kemin, weng kaa weng san-kaamsip kabak-ata taba-lomdu dong dakaayinsu disa. Kemin,³ unang tunum God ami weng kutiisa uyo tifaneng u, kalbup nuta fan kun-fan-kaamin diim uyo tam umbup o. Tam umbup kaali, tifan o, kala utamup kaami miit kabak-ali, sawaayak God ami mafek mafek talalu-kutiisa diim kabaku mafek mafek alik uyo talalu kutiili dinimnu no, kalalaya kawu, kun-fan-kaa-bamdala, unang tunum imi kun-fan-kaamin diim uyo dotu kutiia tiinsu. Yale, mulo kaata God ayo kun-fan-kaamin diim kaami sang kaata boko-lomda:

Nali aket atul dukum dap-tiip-nula, weng uyo dukum-kup kutii-lomdi Israel kiili, kun-fan-kaamin diim kaali, foko kulii tam unokomi dinim o, kalasii no, kala-lomdala,⁴ God alta kanum bokose kala kalalupla, utamuwa yi, Numi suunkup kun-fan-kaa-mokomup kaami diim namti kaa buu nu, kebup kaali, dok kata disa: kulaa, God ami Sukon Tem weng ma uyo am fet diim kaami sang uyo boko-lomdu:

God ayo kanumin mafek mafek alik uyo talalbi kutii kelalala, am fet diim kabak-ata kun-fan-kaamsa no, kalbu-kup,⁵ Sukon Tem weng ma uyo kabak-ami sang kaata boko-lomdu:

Israel kiili kun-fan-kaamin baan diim uyo, yim-bitam unokomi dinim o, kala kanum boko keso no.

⁶ Kanola sawaayak kaali, God ami weng tambal uyo kun-fan-kaamin sang kaali, bakayin-biliwa, iyo weng sandiwa, God ami weng uyo kuyang saak tiimip kala, kala-somdala, kuno kamboyila tam unsip disa. Weng kaali, disa kelin disa bom-sulula, God ayo malo ma kiita kamboyila tam kun-fan-kaamin baan diim uyo tam unokomip. ⁷ Kula, God ali am daan-yaamin kusnum ma asuk kutii-lomda,

am daan-yaamin kaami win uyo bokowa-lomda: Kamala kayi! kala tukuwa tiinsula, weng kala bokolup kaa, God ali Devit ami kukolala, God almi Sukon Tem kabaku dola kutii-lomda bokola ko:

Kamala kaali, nali ipni weng kala bakayinbi. Kemin, ibi bokop-na-lomdip: Nuli weng sanokomup disa yo, kal-bom sawaayak iltipni kawil-fakal imi fuut-tabe-bamdip nami weng kutoop kot dakamsip ul-tap kaali kanumin daa! Lale, ibi ti atin talalu weng san kotal-fuku-bomdiwa yo,

kalase ko.

⁸ Siin sawaayak kaali, God ali weng kutii-lomda: nami kun-fan-kaamin kaa kuyokomi no, kalase. Yale, kanola kamokim Josua ali kanolin kun-fan-kaamin uyo Israel unang so, tunum so, imi kuyase dinam, asuk mulo kaa God ali yak am daan-laamin kusnum kaami sang uyo ma bokosa disa. La, ⁹ Josua kaa kolin disa kesa kemin, nuyo utamupla yi, Kun-fan-kaamin uyo bom-bulula, God ami unang tunum imi fenbu kala, kalbup. Kemin, kabak-ali sawaayak God ami am fet diim kun-fan-kaamsa ulultap kaata ko ¹⁰ Kemin, tunum ma ayo tam God ami kun-fan-kaamin baan diim uyo una namti, almi okok keba uyo kambola-somdala, siin sawaayak God almi ok kelala, kun-fan-kaamsa ulultap ke-somdala, akal kun-fan-kaamokoma no. ¹¹ Kanola tunum ali ma God ami weng uyo saak kuyang ten-bamda sawaayak Israel kasel imi kanumsip ulultap kem tal-bomda, atin kulii daak abalom maaklo win dinim ke-lokoma. Kemin, nokol ti titil-fak-daa tam ilomdup kun-fan-kaamin baan diim uyo tam unum o, kala-somla ko.

¹² Kula, God ami weng kaali, mafek mafek tiin kawong bombuu ultap ke titil-biki-bom-bulula bombuu te! Kemin, nokol utamsup wan kong kaali, malii so malii so kaa

taalin kaata, tunum ayo bikila yak iipyak tem kabak ban-
 ilomdaya, kun matim kuyak-dii kutal-daak-dii-kesu kuso,
 kun kulaaso aa, kun awal aye kuso, biki tam banokomu.
 Kemin, ulultap God ami weng kaali, atin bal taalin kemin,
 numi iipyak tem uyo bikila, yak aket tem kuso, aket
 fukunin kuso, biki-kutii kela balaya, God ami weng kaata
 numi aket tem so, aket fukunin so, umi fukunbu uyo
 um-kuku-bamduya, utafiin-umbu. ¹³ Kemin, God akal
 mafek mafek alik kiiso, unang tunum alik iso, iyo talalu-
 yimusa. Kemin, dok kano-som God ami tibi diim kaa ma
 yang sawaanamip dinim. Alik kulaa God alami tiin diim
 kulaali ti fatapsu. Kemin, am ma daanokomu diim kaali,
 God maakup kaata-kup numi kanolin kukup alik kanun-
 tabasup uyo yam-kuku-bam dik-daka-balala, kawu nusiik
 weng uyo yan-telokomup ko.

*Nuli kaal kelin dinim din God ami miit tem mep so un-
 okomup kaami sang kaata ko*

Hib 2:17-3:2, 7:15-28, 10:19,23

¹⁴ Kulaa, atin tifan, numi awem tunum diildiil o, kala
 numi dong dakaayin tunum ayo yak aba tam God ami
 tibi diim kawu bombe kaali, God almi man Yesus ata
 kemin, nuli Yesus ami lak duu-bomdup unang tunum
 imi bakayila-tal-unen-umbu kabak-ali talalu dukum-
 kup yikik-kutal-fuku tabuu-bomduwa yo, kala-somla ko.

¹⁵ Kemin, kukup mafak kaa taba numi yam-kukun-unbu,
 kabak-ali alik tam numi diilim awem tunum Yesus akal
 kanola dap-kuku kesuu. Lale, ali ban ma kesa disa; nuli
 titil tabin dinim ale, ban ukduulum o, ken-umbu. Katala,
 ali numi yim-kuku-balala, fiit-bam bong fakabup kaali
 utamsa. Kemin, ali ti numi dong dakaayin-kup laaba.

¹⁶ Kemin, nuli kaal dinim din God ami miit tem mepso
 uyo unokomup. Kemin, God ali kukup tambal kukaayin
 tunum kemin, nuli suunin disa. La, almi fanang kaata-kup

din dik-daalupla, kukup tambal kaata-kup kuyilaya, kulum o, kala kemin, kanola kukup mafak kaata taba nuli yam-kukulokomu namti, God ata numi olen-daayinbakup; dong dokoyokoma ko.

5

God ami Yesus uldaa-dabuula tiltam numi awem tunum diilim kesa kaami sang kaata ko

Mat 26:39,41, Hib 2:17-3:2, 7:15-28

¹ Tunum tiltam awem tunum diilim o, kala hetpris kemin ami kukup kaali, God ayo tunum awem imi iipyak tem kawu tunum ma ulduulaya, tiltam awem tunum diilim ke-lomdala, unang tunum imi abiin uyo kuluu-lom, God ami okok kela-laamin kaali, unang tunum fiyaap duubam mafek mafek kalawaali yaap ke God ami kolum o, kala ili kutal tiilip, awem tunum ata God ami kukaanbam ale, nuli ban kemup kala, kalale, mafek mafek kutal tiiliwa, awem tunum ata anu-fuula kiin-tabal-lom tang fuun-balaya, unang tunum imi ban kemin uyo God ata takan-tiiyim-bam kemin tunum ata ko. ² Kanola awem tunum diilim ali tunum unang kusnum kayak kayak ililtap ke kaakal ti ban kemama. Kemin, kanola tunum ayo ma utamala kaali, Ban kemin tunum kala kala-somdaya, disa maaklo ban wakama namti, awem tunum diilim ata abiltap taba aket atul uyo kukaalokoma dinim o. ³ Awem tunum diilim kaali, ban kemama. Kemin, ali mafek mafek kiita, fuuli kiin-tabamnu God ayo ban wakamin takan-tiimak o, kala kaa unang tunum imi mafek mafek so, alami mafek mafek so, iyo fuu God ami kola ban kemin takan-tiimin o. ⁴ Kemin, awem tunum diilim o, kala hetpris ami okok kemin kaali, win so ke-lomdala, okok dukum uyo kemin tunum ma ayo alami aket fukunin kaata-kup taba-lomdala, ok kaa kuluu-lomda win sinoyim ke-yaaba disa. La, God alalta sawaayak Moses ami fik Aron ami

naan-daala tiltam awem tunum diilim kesa ultap kela, tunum ayo naan-daalaya tiltam okok uyo kuluula nuumin o. ⁵ Ultap kemin ale, Kraist ali almi win kaata kufo-lomda tiltam awem tunum diilim kesa disa; ali God alalta kuno uldaa-dabuu boko-lomda:

Kabi nalmi man yaan maak kemin, kamala kalawaali nalta
 ilmi diim kawu kabi ulduuli kapta nami mafek
 mafek alik iyo tiin molokomap o,

kalase. Kemin ale, ⁶ God ami Sukon Tem ma ukol boko-lomdu:

Kabi tunum awem ke-lomdap, Melkisedek ami awem
 tunum ke-bom biisa alaltap ke-lomdapla, awem
 tunum imi okok kemin uyo suunkup tabuu-
 lokomap o,

kala-lom kanum bokosu. ⁷ Siin sawaayak, Yesus ami tawaal diim tunum ke bom ilsa kawu, God ayo dukum-kup aman dakaan-biliya, alta taba-lom ayo dong dokop-nala taanokomi kaami liip uyo dik-daa nam-buulama no, kalalala, dukum-kup naan-bam ale, ama-bam ke-bam ale, alami aket fukunin uyo kela-lomda, ayo Aalap God almi minlo tem unala ayo kanola kala, kala-somdaya, God akal ami beten keba uyo weng sansa. ⁸ Kemin, Yesus kaali God alami man la, angtiil yol uyo kuluu-kuluu kelaya, angtiil yol kuuta taba-lomdu Yesus ayo kukoluya, God ami weng-kup weng san-kaamin kaami kukup uyo utamda kaal tiklin kesa. ⁹ Aalap God almi aket fukunin kaata, Kaata kanolan o, anba uyo alik dinimnu kelalaya, alalta tiltam unang tunum imi yim-buu-laamin miit kayaak kesa. Kemin, alik kawanta alami weng-kup weng san-kaamip namti, akal iyo yim-buulaya tambal-kup suunkup suunkup ilokomip. ¹⁰ Kaa dok kata naa kalolip: God alta ulduu dap-tii bokola-lomda: Kabi awem tunum diilim ke-lomdap, Melkisedek ami awem tunum diilim ke-bom ilsa altap kelap o, akalala,

kanum bokonsa ko.

Kipni aket fukunin abiltap utam-laamin disa kaami sang kaata ko

Mat 21:32, Jon 10:25-38, 2Kor 4:4, Hib 3:7-4:13, 10:26-31, 1Pit 2:8

¹¹ Kemin, Melkisedek ami sang kaali, yaapkan bombe. Kemin, nokol kipni bakayikin yale, kipni aket fukunin kaa abiltap-siik utam-ilom kaal-ke-lokomip disa; weng kabak-ami miit kabak-ali fiit-bamdupla kukuyokomup tel!

¹² Kemin, kipni tiltam utam-ilomdip kukuyin tunum kemakin kaami am kaa siin kulu disa kesuu. Katale, kipni aket kola-laamin uyo mepkan kesip. Kemin, tunum ma ata taba-lomda kibi asuk God ami weng miit uyo kukuyin-balala, utamin o. Ibi kanola titil-fokolin ima kaa ma inbip disa; muuk kaata-kup imbip. ¹³ Aa nokol utamsup, Unang tunum alik kiili muuk kaata-kup imbip ki! man katip katip iltap ke-bomdiwa kemin utam, Awu, kaluuta kukup tambal e? kaluuta kukup mafak e? kalalip utafiin-umbip disa. ¹⁴ Yale, inin-inin titil-fokolin kaali, tunum yaap yaap imi kemin ale, kanolin ultap unang tunum God ami aket kolin dukum kiimi aket fukunin kaali, Awu, kabak-ali ti kukup tambal, kabak-ali ti kukup mafak kal-bomdiwa taka-kayak taka-kayak ke-bomdipla kawu, kaal-tiklin-kesip ko.

6

¹⁻² Kanola kamasi kaptoop ali kukuyin tunum iyo Kraist ami sang malo ma kaata kukuyin-bamdip, bokoya-lom: Kipyoy, kipni aket uyo fal-siki-lomdip taan-yaamin kaami liip kaami kukup uyo alik daang ukuwa-lom God ami aket kaata kolin o, kala-som ale, oksam wakayin akal kusnum akal kusnum kemin, sikil kuyak tunum ami dabom diim tii beten kemin kaami sang bakayin, aa

yak alik taansip iyo asuk tam tiinokomip o, yakan-kaa-bamdip, yak ban kemin unang tunum ili God ata yim-bak-saanbi yim-tii-lomda, atin sok laabi yim-tiilokoma no, kal-bomdip kukuyinsip. Kemin, mep kanolin weng kaa kamasi kukuyinsip kaami miit kabak-ali fiit-bam utam-yaamin disa; ipkal kaali talalu utamsip. Kanolin weng uyo maso ma suunkup ibi bakayokomup disa. Katala, God ami weng kusnum ma bombuu kuuli fiitmin tap so, ale kamala kaata nokol titil-fak-daa fiitmin weng ukol ti kanola utafii-bam kanu-bulupla, numi Yesus ami lak dakaamin uyo titil-fak-daaluk o! ³ God ayo dong dakaayin-balala, mafek mafek fiitmin uyo kaal-ke-lokomup namti, kabak-ata kanu-mokomup ko.

Nuli God ami lak duu-yaamin uyo dukum-kup yikik-kutal-fuku ilom o, kalin kaami sang kaata ko

Mat 12:31-32, Mak 3:28-30, 1Kor 15:58, Hib 10:26-29,32-34

⁴⁻⁶ Kanola unang tunum alep tap maakup tap iyo God ami yokon dawong iilfolala falala-kalin diim tildang ilom God ami weng tambal uyo utam-som ale, God ami mafek mafek masiim kuyase uyo, kuluubip-kup, alik maakup iyo kuno God ami Sinik Tambal ayo kuluu-som ke-lomdip, God ami weng uyo um-kuku utamiwa yi, Kabak-ali atin ti tambalkan u, kalaliwa, God ami tiin-saan-unokoma kaami titil uyo utam-som ke-silip. La, tunum kanubip kii, God ami daang ukola-lomdip ami lak ayo kelip namti, nuli dok kano-somdupla mep kii dong dokoyulupla asuk maso imi aket kaa fal-siki-lom kuu tildang talokomip disa. Kemin, kanolin kukup kaami kanu-mokomip kulaali, yakal God ami man ayo aket mafak kukaan-bam asuk dibii yak as diim sil bikilin tap keliwa, kayak kayak iyo Yesus ami weng mafak uyo kukaalokomip. ⁷ Unang tunum nuli tawaal alaltap kemin suunkup om ayo tildaak abe-balala, tawaal uyo tambal-kup ma bom-bulula, unang tunum

imi inin-inin san iyo dikibip uyo dong dakaayin-buluya kemin, kabak-ali God alalta tawaal tambal kalawaali tiin saan-bamdala inin-inin uyo kukaayila-tabasa te! ⁸ Katale, kanola tawaal kalawaali tikiin mafak sole, sok lingliing so, kanolin kiita-kup tiltam talemip namti, tawaal kalawaali disapnu. Kemin, mepso God ayo ku-mafak fuuli dinimnuk o, kala-lomda, wing uyo kulaala taba kiin-abokomu ko.

⁹ Atin ti nalmi nak-tunum kusal kipyo, God ami asuk daang ukola kela yang banemin kaami sang kabak weng uluum kuyimbii. Lale, nali ti fan utamsi, ibi ultap kelip mafak-nokomip disa. God ata ibi dik-daa yam-buulomda, yim-tama tam almi abip unokomip. ¹⁰ Ibi God ami aket uyo kola-silip. Kemin ale, uta taba-lomdu ibi kaata kanumin o, ke-bulula, Kraist ami unang tunum iyo dong dakaayila-tabasip. God ali kukup tambal kaata-kup kukaayin tunum kemin, dok kano-som God ali kipni okok ke-bam bom-bilip kaami aket kaali lokolokomu dinim. Ti yim-tama tam alami abip daalokoma. ¹¹ Numi aket fukunin kaa, Alik ibi kanola ti titil-bikilin-kup ke-bomdiwa, kipni God ami lak dakaamin uyo dukum-kup kotal-fuku-bom ale, God ami yim-buulokoma kaata fenbam kanum kutama una-biliwa, kutoop kipni dinim ke-lokomip kuyaku dilit kalin o, kala-somla ko. ¹² Kanola unang tunum maakup tap alep tap ita God ami lak duulomdip asuk abiltap-siik daal tabemin disa ke-bamdip, alami ok uyo ti kotal-fukulin-kup ken-umbip kiili, kabak-ami liip diim kawu mafek mafek alik sawaayak God ami boko-lomda: Nalmi man kep-ninsip ita-kup kuyokomi no, kalsa uyo fan kaa kuluulokomip. Kemin, ipkal ti kanola daal tabemin disa kela bom la kiimi kukup kaata kuluu kotal-fuku una-biliwa yo.

Nuli God ami weng kutiisa uyo fan kanolokoma no ken-

umbu kaami sang kaata ko

Rom 4:13-25, Gal 3:6-20

¹³ Kemin, dok kanolin tunum ata taba-lomda God kaa dap-kan tii-lomda tam bansa disa; God ali tunum kaami win kaata kufo-lomda boko-lom: Kulaali nitaba. Kemin, tituun-kup weng kaata-kup bakabi no, kalokoma disa. Kemin, siin sawaayak kawu, God ata Abraham ami weng kuka-daansa uyo, almi win kaata-kup dafo-lomda weng uyo kutii bokola-lom:

¹⁴ Nalta ti God kemin, nali weng uli atin tituun-kup weng bokop-tokomi: Nami kukup tambal kukaap-tin uyo ti sakbaalim dukum, kemin ale, nata taba-lomdi man ayo dup-tila kapni man loop kaptoop ali yaapkan ke-lom dukumnu kep-talokomi no, kalsa ko. ¹⁵ God ayo weng kuka-daa-lomda kanum bokolaya, Abraham ayo abiltap daal taboma dinim; ali fen-bam biilaya, mulo kawu God ami man kup-tokomi no, kalsa uyo kolaya duusa ko.

¹⁶ Kemin, unang tunum numi boko-lomdup: Nami weng bakabi kabak ti atin tituun-kup bakabi no, kalin kaami kukup kaali kanumin kemin, nuli weng aal diki-buluwa, tunum ma ayo God ami win kaata kufo-lomda boko-lom: God ali nali nitaba. Kemin, atin tituun-kup weng kaa kaata-kup bakabi no, kala namti, kaa utamuwa yi, Nak-tunum kaa fan bakaba kala, kala-somdupla, nuyo weng aal dikibup uyo kulaalokomup. ¹⁷ Siin sawaayak kaali, God ami aket fukunin kaayo, Nuli tituun-kup tabin kukuyilila utamiwa yi, Awu, fan God ami aket fukunin uyo fal-siki-du-siki-ke-mokoma disa kala kalin o, kalalala weng alep ma kuyak-mim-daa Abraham ami bokonsa weng ma kabak-ata kutii boko-lomda: Kapni man loop iyo dong dokoyokomi no, kalba-kup; ale ma kaata kuu yam-titil-saanin weng kaa boko-lomda: Nali ti God kemin,

weng kaa kuka-daap-ti uyo tifan kutal-fuku-bom ili no, kala kanum bokosa ko.

¹⁸ Kalsa kemin, God ami weng alep uyo fal-siki-du-siki-ke-lokomu dinim ale, God ali ti dok kanola mep weng alep uyo ma lolokoma disa; nokol utamuwa yi, God ali boko-lomda: Kapni man loop o, kalsa kaali Israel iso, Kristen unang tunum alik iso, numi sang kaata bokoyase nu, kalalupla, bina tildang God ami miit tem un-ilomdup sawaanupla, weng alep uta taba-lomdu numi aket tem kaldak-ali ku-titil-moyasu. Nuli God almi weng kuka-daa numi dong dokoyokomi no, kalsa kaami fiyaap kaata duu-bam kuu kuyak aket tem daa, fen-bam bom-bulupla yo!

¹⁹ God ami mafek mafek sang ma kaa boko-lomda: Fembaliwa yo, kalsa kabak-ali numi tal-unemin, tiin-yaamin kaami dong dokoyu titil-tabemin namti kabuu. Numi fen-tabasup tunum ali Yesus ata; awem tunum diilim maakup ata ilim kaal dukum kutiisip kaami balang tem kaptam liip tam God ami am abiin awem unen-umba. Kemin, Yesus ata altap kelaya, tam God ami tibi kun diim tam unsa. ²⁰ Kemin, Yesus ami tiltam awem tunum diilim kela suunkup tunum kesa kaali ti, Melkisedek alaltap kelomdala kemin, ali numi dong dakaayon o, kalalaya, asiik dusiin-daa tam am awem kaptam tam unsa ko.

7

God ami tam tunum awem kemin kaami kukup so, lotu kemin kaami lo so, fal-sikila tiltam akal kusnum kesu kaami sang kaata ko

¹ Melkisedek kaali, abip dukum ma Salem kaptam-ami kamokim king ke-som ale, Atin Win Tibin God ami awem tunum pris o, kebip. Kemin, sawaayak kawu, Abraham aso, alami ok fukulin tunum iso, iyo king atal-ingkal ma kiimi tunum so, waasi din-bomdipla, king iyo

anu-lomdip, asuk keya abip unum o, kalalip una-bilipla, Melkisedek ayo din Abraham ayo atama dabaal tulu-tulu ke kulaali, ayo sikil kuyak Abraham ami dabom diim tii God ami beten kamaan-bam kanum bokola ko: Kabi mep tunum kalawaali kukup tambal-kup kukaan-balawa yo, kal-bomda beten kema. ² Abraham ayo tam waasi-miin imi bung mafek mafek alik dakabi kulii-talaba iyo, takelbi sikip nakalkal e kala kutii kutii kela yakyak kebi sikip bitikal kabak-ata kutiiba-kup, yak sikip maakup ma kabak-ata Melkisedek ami kola kesa ko.

Kemin, Melkisedek o, kala fal-sikilokomup kaali tituun-kup tabin kukup kaata-kup, kulii-taba-bomdala, king kesa no, kalule, aa Salem kasel imi king kemin, kaami miit kaali, ali ti balili-kalin aket fukunin kukup kaata, kutal-fukulin kemin king kesa no, kala kanum bokosu ko.

³ Kanola God ami Sukon Tem kabak-ali ma boko-lomdu: Melkisedek ami awak aalap imi win aye, ami awil-fakal imi win aa, ami awak duusu kaami sang, aa yak ami taansa ami sang aye uyo ma bokosu disa. Kaali ti God almi man Yesus alaltap kela awem tunum ke suunkup ilin tunum alaltap ke-bomda biisa ko.

⁴ Ti kipkal Melkisedek ami aket uyo fuku-daalin; ali tam banin ke-lom win tibin tunum kemin kanola numi awaalik Abraham ayo waasi dinan-un-bomda yan-fakabi yim-tii keyila, imi mafek mafek tambal tambal kiita dakabi kuliila talaba iyo takelbi kutii sikip nakalkal kela talalu kutii kela yak sikip maakup ma kabaak kaata-kup Melkisedek ami konsa. ⁵ Ale malo kiita Livai ami man loop kaptoop-ali ti awem tunum pris o, kebip, kiimi ok kemip kaami lo kuuli bokoya-lomdu: Livai tunum kibi mafek mafek san kaa dikimin disa; aptum Israel kasel imi inin-inin iyo baan nakalkal imi maakup ma kaata-kup kuluu-yaamin o, kalsu. Kemin, Israel kiili ti fan ilmi kayaak ale, Abraham ami man loop. Yale, Livai tunum ili taba ilmi kayaak

imi inin-inin kaa sikip maakup kaata-kup kuluu kuluu ken-umbip. ⁶ Kata, Melkisedek kaali, Livai imi man loop disa; Abraham ami baan nakalkal fak-tiilaya, Melkisedek ayo baan nakalkal imi maakup kabaak kaata-kup kuluusa. Kemin, kanola siin kaa God alta Abraham ami weng kuka-daala kabak kanolokomi kayi! kala dong dokolaya, Abraham ayo win soyap kesa. Katale, Melkisedek ata tabalomda ami sikil uyo kuyak Abraham ami dabom diim tiilomda God ami dik-daala ko: Kapyo, tunum kalawaali ti kukup tambal kup kukaan-balawa yi, kala beten kensa. ⁷ Nokol utamsup Juda-miin numi kukup kaali, tunum ayo sikil kuyak tam aptum ami dabom diim tii God ami aman dakaan-bam bokola: God kabi kukup tambal-kup kukaan-balawa yo, aka namti, sikil kutam aptum dabom diim daala ata tam lo unin tunum ale, ami dabom diim kawu sikil kuyak tiila ata tildaaklo so kelin kemin, Melkisedek ali kanosa. Kemin, ata tam lo unin ale, Abraham ata kuldaaklo so tiilin ko. ⁸ Livai imi tunum tiltam awem tunum kesip kiili, mafek mafek baan nakalkal fak-daalip kala kalbip-kup, tam sikip maakup ma kabaak-ata-kup kuluu-yaan-unbip. Kemin, kuliili taan kulila tabemin tunum ita yale, Melkisedek ali mafek mafek baan maakup kabaak kaata-kup kuluu-yaamin tunum ale, taan-yaamin dinim; ali ti suunkup tiin kawong ilin tunum o. Kanola God ami Sukon Tem uyo kaami sang kaali bokosu ko. ⁹ Numi weng yaap keyu bokolokomup ma namti kala buu. Livai imi tunum kiili, sikip maakup kabaak-ata kuluu-yaamin tunum yale, Livai ami awak uyo duulin disa bom-sulu Abraham ami mafek mafek ayo baan nakalkal fak-tiilomda sikip maakup kabaak kaata-kup kuluu Melkisedek ami konsa kaali, Livai ata tabalom Melkisedek ami kolin tap kesa uyo ali Abraham ami man loop ¹⁰ kemin, kanimin o, kalala kabak konsa? Kabak-aye? Livai kaali, Abraham

ami angtiil anung maakup kemin, kamasi kaptoop-ali awak uli Livai ayo duulin disa bom ilule, Melkisedek ayo liip kawu, Abraham ayo dabaal tulu-tulu kelipla, Abraham ayo baan mafek mafek nakalkal kaami maakup ma man loop Livai ami win diim kawu Melkisedek ami konsa. Kemin, Melkisedek ata tamlo so unin ko.

¹¹ Sawaayak kawu, God ayo Livai tunum iyo ulelnaya, tiltam awem tunum o, kala pris ke-bisip kabak-imi diim kawu ali almi Lo uyo Israel-miin imi kutiia-lom kuyinsa. Livai kayaak imi awem tunum kiimi olti anu-lom fuulip kiin-tabemin kaali, fan titil-foko-lomdula, unang tunum imi dotu kutiilulula, tiltam God ami tiin diim kawu tambal-nokomip disa yo, kala-lomdala kemin, God ayo awem tunum o, kala pris ayo kusnum ma uldaa-dabaala mafiing talse. Kemin, ali kamosinim ami tunum awem Livai ami man loop Aron alaltap disa; ali ti Melkisedek alaltap ko. ¹²⁻¹⁴ God ami tunum kaa dabaala talse kaali, numi Kamokim Yesus ata kemin, kulaa nokol utamsup taa; kaali Livai imi tunum disa; ali tal miit kusnum mep Juda imi tem kaptoowu tiltam fatawase. Kemin, kaali, Moses ayo boko-lomda: Juda imi tunum miit kaptoop-ali ma tiltam awem tunum kemin o, kalsa disa. Kiili siin kaa ma God ami lotu am diildiil kaami mafek mafek God ami kolum o, kala kutama din kuyak fuulip kiinin kaami baan diim uyo ma kanu-bam okok kemsip disa. La, God ayo utamala, Yesus kaa Juda imi man loop ke-lokoma kala, kala-somdala, kulaali tunum awem kemin kukup uta fal-siki kutiila tiltam kusnum kesule, lotu kemin kaami lo kukal kusnum kuka-daa kese no.

Yesus kaami unang tunum tal God ami tem mepso tulum e, ayo suunkup ulduu-yim-taldang tii tii ken-umba kaami sang kaata ko

Rom 8:34, Hib 2:17-3:2, 4:14-5:10, 8:6, 12:24, 1Jon 2:1

¹⁵ Nokol aket fuku-daaluwa, awem tunum kusnum Yesus ayo Melkisedek alaltap kela tiltam talse kala kalup ayo nami weng kaa bakabi kaami miit uyo atin ti talalu uta-mokomup. ¹⁶ Weng kanum bokolu uyo tifan o, kala utamsup, kaa dok kata naa kalolip: Lotu kemin kaami lo ma Yesus ami bokola-lomdu: Kabi Juda kayaak ita tamu-silip. Kemin, kabi tiltam awem tunum kelalap o, kalsu disa. Almi suunkup ilin taan-yaamin dinim kaami titil kaata taba dap-titil-diilula, tiltam awem tunum kesa. Kemin, ¹⁷ God ali numi Kamokim ami bokola-lomda:

Kabi Melkisedek ami awem tunum ke-bom biisa alaltap ke-lomdapla, awem tunum imi okok kemin uyo suunkup tabuulokomap o,

aka-lomda ansa. ¹⁸⁻¹⁹ Lotu kemin kaami lo kuuta ma taba-lomdu mafek mafek uyo ma talalu kutiiluya, tiltam atin ti tambal-kup ma kesu disale lotu kabak-umi lo kabak-ali titil dinim kemin, dok kano nuli dong dokoyimu disa kelu kala, kala-somdaya, God ayo siin lotu kaami lo kaa tak-binala yak banula, liip kusnum ma kabak-ata kukuyilaya, kulaali uta tambal ma kele uta uta ke-lomdu siin sawaayak lotu kaami lo uyo kabaak banula kewasuu. Kemin, numi kabang liip din God ami mepso unokomup kaami liip namti kaa bombuu no.

²⁰ Kemin, sawaayak kaptoop-ami tunum tiltam awem tunum ke-bom biisip uyo, God ami weng atin ti titil-fak-daa-lom fan kayi kala-lomda ulela-laamin disa nosa. La, disa laap ta kuluwu ulelnaya, tiltam awem tunum ke-bam ilsip. Lale, ²¹ kamala kalawaami God ata Yesus ami uldaa-dabuula tiltam awem tunum kese kaali, disa laap ta kulu uldaa-dabuusa disa. God ali almi win awem kaata dafo-lomda, alami weng uyo dap-titil-diiluya, Yesus kaa uldaa-dabuula tiltam awem tunum kelaya kawu, God ayo bokola-lomda:

Tunum dukum nata titil tibin weng uyo kuka-daali. Kemin, maso asuk aket fukunin kaa fal-siki-du-siki-ke-lokomi disa; kabi ti awem tunum imi okok kemin kaali, suunkup tabuulokomap o, aka-lomda ansa. ²² Kemin ale, almi win awem kaata weng bak-tam-daa kanum bokosa kaata-kup taba-lomdu kukuyiluya kemin, utamuwa yi, Yesus ata liip kese kala, kalbup-kup, God ami kama weng kutiise kaali ti, atin tambal dukum ke-lomdu God ami sawaayak sawaayak weng kutiisa uyo, kabaak banu kewasuu kala, kalalup kuu utafiibup ko.

²³ Siin kaali, tunum yaapkan iyo ma isiik awem tunum pris e kela kela kemsip. Kemin, kaami miit kaa dok kata disa: Kiili suunkup ilin tunum disa; kuliili tunum kemin utamduya, taan-taan-kem-talan-solip. Yale, ²⁴ Yesus ali ti suunkup tunum kaami tunum awem imi okok kemin kaali ti, atin amiit ok kaata suunkup kutal-fuku-laaba. ²⁵ Ali suunkup ilin tunum kemin, kaami win diim unang tunum iyo tal God ami mepso tilip kaali, kamala kalawaso, siin kaptoop kaptoop unu kuso, ali ti suunkup ulduuyim-taldang daa-daa ke-bamdala, God ami beten kamaan-balaya, unang tunum kii dong dakaayin-kup ken-umbano.

Awem tunum diilim Yesus ali ti fan nuli dong dokoyama no, kalin kaami sang kaata ko

Hib 4:15, 5:1-3,9, 10:10

²⁶ Yesus ali ti tunum tambal kemin, ami diim kaali, ban kemin katip maakup so ma ami diim kawu bombuu disa. Ali fakne dinim ale ban dinim; kaali ti akal almi man kusnum kanolin kemin, God ayo uldaa-dabuu-lom dafolaya, abiil tikiin kawu Aalap aso alim maakup bombilip, yak kanolin awem tunum diilim alta nuli ti yaap dong dokoyama no. ²⁷ Ali siin kaami tunum awem diilim ililtap disa kemin, numi dong dokoyama no. Sawaayak

kaami tunum awem diilim kiili am maakup e kala daan daan ke-balaya, suunkup mafek mafek ayo kulii-tal kuyak fuulip kiin-tabon o, kala-sala, God ayo dong dakaayin uyo kanumin-kup unan-solip. Kemin, kamosinim kaali, tal ilmi ban kemin usiik mafek mafek uyo kuyak fuulip kiin-tabamnule, God ayo imi ban kemin uyo takan-tiiyilale kawu, unang tunum imi ban kemin utale, mulo kawu mafek mafek uyo kulii-tal daalipla kuyak fuulip kiin-tabamnula kawu, imi ban kemin uyo God ata takan-tiiyin-bam ilsa. Katala, Yesus ami kanose kabak akal alami kusnum ali ti ban kemin dinim. Yesus ali liip maakup kaata-kup, mep awem tunum imi kanun-umbip ulultap ke-somdaya, mafek mafek uyo ma kuyak fuusa dinim. Alami angtiil kaata God ami kolon o, kala-somdala kuno kamboyila aalip saaknaya, God ayo ami Sinik kaa dabuuse. ²⁸ Kemin, Moses ami Lo ta taba-lomdu, tunum titil dinim ti nulultap kuliita ulelnula tunum awem diilim ke-bom ilsip. Yale, mulo kawu God alami win kaata-kup kufole, almi weng uyo ku-titil-mo-lomdaya, weng kulaa almi man uldaa-dabuulala diil awem tunum diilim kelale, kulaali God ayo man ayo tikna kambolaya, yak kanumin kanumin alik kuuli Yesus alami sikil diim kabangu talal-balaya tildang talen-umbu ko.

8

Yesus kaa God ami sikil tingtuplo kabangu bombe kaami sang kaata ko

Rom 8:1-17, Hib 1:3, 7:22, 9:15, 10:12

¹ Mep weng kaa bakabup kaami miit sakbaalim dukum kaali, kala bombuu; nuli kanolin tunum awem diilim o, kala hetpris o, kalbip ayo bombe. Kemin, kaa tam abiil tikiin kaptam-ami king dukum God ami miit tem tingtup kabangu tiin bomdaya, ² God ami am awem tituun

kaptamu okok ken-umba. Kemin ale, am awem kaalile, tunum ata ma desa disa; Dukum alalta-kup almi am tambal kaa desa. ³ Kemin, awem tunum diilim alik kiimi ok kaa mafek mafek tambal kaa God ami kukaan-bam ale, unang tunum imi olti kulii-tal tiilip ayo anu fuulip kiin-bulu, God ata taba unang tunum imi ban kemin uyo takan-tiiyim-bam kemin, Yesus akal kanola tal aba tam tunum awem diilim kesa utamduya, ami ok kakal kanola mafek mafek God ami kukaalin o. ⁴ Tunum awem iyo tawaal diim kalawu bomdiwa, Moses ami Lo kaata-kup kutal-fuku-somdipla, mafek mafek akal alik akal alik uyo God ami kukaala-laabip. Katale, Yesus ami ok kabak-ali ukol ulmi kusnum o. Ali tawaal diim kalawu bombe dinam, ali tunum awem diilim imi ok uyo disa. Yale, ali abiil tikiin kawu bombe. ⁵ Tunum awem alik iyo lotu am diildiil abiil tikiin lotu am bombu kaami sinik ultap kaami ok fukun-umbip kaata kukuyula utamuwa yi, Awu, Yesus ali abiil tikiin kawu bomda tunum awem imi ok tabuumin kaami ok uyo kutal-fukuba kala kalbup. Kemin, God ata Moses ami bokonsa ulultap kemin, kulaata Moses ayo lotu kemin sel am ma delon o, kem-salale, kulaa God ayo bokola ko: Kawo! tambal-kup talalu utafii-bamdawa yi. Kaa sel am lotu am delokomap kaali ti, abiil tikiin kaami lotu am kaa amdu tikiin kukup-tasii tap ke-lomdap talalulan o! akase. Yale, ⁶ Kraist ata tal aba tam tunum awem kemin kaami ok kaata kuluu-lomdaya, tunum awem kusnum alik imi okok kemin uyo yim-baala kabaak baniwa, kamboyase. Kemin, God ami kama weng uyo boko kutiise kaami diim kawu, kabak-ali Kraist ata taba God wak-kaptoop daa-som kuno unang tunum imi wak-kamet daa-som kela iip kaldaaku tola-lomda unang tunum yim-tamala din God ami miit tem daayon o, kala kanose te! God ami kama weng boko dal mo kutiise kaata, taba-lomda God ami weng siin de-kutiisa kuluuli, kulaak bansuu. Kemin, kabak-ali ti God

ayo boko-lomda: Siin sawaayak kawu, nami weng de-kutiisi uyo, unang tunum iyo dong dokoyasu. La, unang tunum iyo dong dokoyilila atin ti tambal-kup ilokomip o, kalase no, kaami tem kabang liip almi kama weng boko kutiise uta, titil-fak-daaluya kewase. Kemin, kula tambal-kup bom-bulup uta taba-lomdu siin kaami bom ilsip kuluuli, kabaak ban-ilomdu win dinim kewasuu ko.

Kama-kup kaami weng de kutiilaya, uta uta kesuu kaami sang kaata ko

Mat 26:28, 2Kor 3:1-18, Hib 9:1-10:18

⁷ Kemin, siin sawaayak weng kutiisa kabak-ali alik ti tambal-kup tiinsu dinam, God ayo weng kusnum ma kutiilon i! kalsa disa. ⁸ Yale, God ali utamala, Sawaayak kawu weng ma kutiisi uyo, unang tunum ili atin tambal-kup dong dakaayin dinim u, kalalaya, unang tunum imi ban kemin uyo ku-fatap-daaya-lomda, alami Sukon Tem kabak boko-lomdu:

Dukum nata bokolokomi. Kemin, weng san iliwa. Siin am ma daanokomu kaa, nali Israel unang tunum so, Juda unang tunum so, kuyaku-lomdi weng kusnum ma de kuka-daalokomi. Kemin, ⁹kama alokso weng kala de kuka-daalokomi kaali, sawaayak ki-imi awil-fakal iso, weng de-kutiisi alaltap disa; sawaayak kawu, nali weng kaa de-kutii-lomdi unang tunum ili ti tambal-kup tiin mo yim-tamali am bokon Isip kela unsip. Yale, weng de-kutiisi umi weng uyo ma kotal-fukulamip dinim kelip kala, kalalila, kulaata Dukum Nayo daang ukuyasi.

¹⁰ Kanola Dukum nalta weng kaa maso bokoyon o, kali. Kemin, siin am ma daan tiltam tulula, nali Israel unang tunum iso, weng kusnum ma kuka-daalokomi. Kemin, weng kaami miit namti kala buu. Nami lo akal alik ma kaami sang uyo

kuyak imi aket tem daaya kabaku dola kuyale, nata imi God kelile, ita nami unang tunum kep-nip ke-lokomip. ¹¹ Am kaa daan tiltam tabokoma kaali, unang tunum alik, fasel so, man so, atin talalu God sakbaalim nayo, nita-mokomip. Kemin, tunum maakup maakup alik ili dok kano imi aptum kusal aye, fik so, niing so, imi kukuyin-bamdip, Kabi Dukum ayo atamawa yo, ke-mokomip disa Yo. ¹² Nami kanu-mokomi kaami miit kabak-ali, nali olen-daaya-lom imi kukup mafak so, imi ban kemin so, uyo takan-tiiyiliya, kabak-ami aket uyo maso ma fukunokomi disa yo,

kala God ayo kanum bokosa ko.

¹³ God kaami kama alokso weng ma kuka-daalokomi no, kala kanum bokosa kaami sang kaata kemin; siin kamasi weng kutiisa kuluuli disapsu no, kalsa. Kemin, kaali mafek mafek men disap balal-tibin ultap kem-tabu kemin, mepso ilanin tap ken-un-bom ale, ilom atin ti disa ke-lokomu no.

9

Siin sawaayak kaa God ami diim tam unemin kaami liip kaa fatap-nin disa kesu kaami sang kaata ko

Luk 23:45, 2Kor 3:1-18, Hib 8:7-13

¹ God ami kamosinim weng kutiisa kaa lotu kemin kaami kukup alep tap maakup tap ayo Israel imi kanumin i! kala bokoyilale, kulaali lotu am uyo tawaal diim kulu kanu-bamdiwa, dinan-solip. ² Kemin, lotu am uyo, sel am-kup de-lomdip ilim atin sakbalim dukum ma iip kulu kuk dii-lom kulaalip tildaak abamnula, anung abiin anung abiin kelin kemin, kamasi abiin tam unemin kaptam-ali ilaam iilfo kutam tiimin kaami baan sole, tunum awem imi ima balet kulii-tal tebol diim tii God ami kukaalin baan so be kemin, abiin kaptam-ami win baka-bamdip: God

Ami Abiin o, ke-bisip. ³ Ale, abiin anung ma ilim kuk diilin kaami iipyak tem kaptam bombuu kaami win kaata boko-lomdip: Atin ti God Ami Abiin Awem o, kala kanum baka-bam kemsip o. ⁴ Abiin kaptam-ami mepso kawu tebol ma bombuu kaali, tebol kuu as so, gol lamlaam-kup langa-langa tambal-kup tabasa so, kiita kuluu dotuusip. Kemin, tebol akiim kabaaku as dan aye as kon aye ayo kuyak daalip kiin-bamda tang tambal ayo kiin-balala, God ayo fiyaap duumin kemin; abiin kaptam-ali God ami weng de-kutiisa kaami mafek mafek kiili, bokis tem kabaaku kutiilip bom-bilip, God ami weng kutiisa kaami bokis alik kaami tip diim kaali, gol ta alik akiisip. Kemin, kaami iipyak tem kabaak-ali ket ma gol ta kuluu talalu kutii-lomdip sawaayak ima mana fuu-bam in-bisip kaami anung kaa ket tem kaptoowu abuusip kasole, Aron ami katil sawaayak kawu, namnom tabasa so, aa tuum kom alep ma God ami weng kutii dolsa kiiso, kabaak bom-bilip. ⁵ Kanobip-kup, tam bokis tip diim kabaaku ensel alep ma talalu-lom tiisip; alep iyo kukuya-lomdip God ali am kaltamu bombe no kemin o, kalalip dotu kutiisip. Alep imi minlo kabaak-ali taloop kiim sing binalip daak abon kala-sala, God ata imi ban kemin kaa takan-tiiyilin. La, kamala kaatale, nali mafek mafek kaami miit kaa talalu ifi dik-toop-daa bokoyokomi disa ko.

⁶ Kanolin mafek mafek kaata talalbi kutii-biliwa, tunum awem tunum pris iyo diil abiin diildiil o, kala God ami abiin awem uyo tam ilomdip ilmi okok uyo tabuu-bisip. La, ⁷ yak abiin ma kaptoop atale, tunum awem diilim o, kalbip pris kaata-kup tam am unemin kaptam-ali wasital maakup maakup ami diim uyo du maakup e kala tam tiltam ke-bala am tiinu kela kela ke-bisa. Kemin, kabak-ali disa iip kaa tam unemin dinim; ti toloop ilem kaata-kup bokolula ali tam God ami kolale, awem tunum diilim

almi maaklo ban wakan-tal-uneba so, unang tunum imi maaklo ban kema tal-unebip so, kaali God ata taba-lom takan-tiiya takan-tiiya ke-bisa. ⁸ Unang tunum iyo God ami abiin atin awem dukum kaptam unemin kaali, God ami Sinik Tambal ayo numi kukuyala kaata utamuwa yi, Sawaayak kawu, weng kutiiya-lomda, Unang tunum God ami abiin kamasi kaata-kup tam aba-lomdip God ami win uyo kufolik o, kalsu uyo, disa kelin disa bom-sulula kemin, numi tam God ami tibi diim unemin kaami liip kaali, atin tiltam fatap-nin disa kesu no, kalsup. ⁹ Lotu kemin sel am uyo sinik faldak-tii-lom numi kukuyulule, nuli am kula daansu uyo numi utamuwa yi, Juda kasel imi lotu kemin kukup kaa unang tunum kiili, God ami fiyaap duu-bam aa, ilmi ban kemin kaami aket uluum kaata fukun-bamdip, mafek mafek uyo kulii-tal lotu am kaptamu God ami kukaala-yaabip. Yale, yak kanolin mafek mafek yaapkan uta taba-lomdu, lotu kemin unang tunum imi aket tem kabak diing daaya-lom talalu-yimuluya, tiltam tambalal-lom mokso keyamu dinim. ¹⁰ Kanola God ami mafek mafek kukaalin kaami kukup kaali, ima inin kaami mafek mafek sole, ok inin kaami mafek mafek so, aa yak disa ukol ulmi miit ma ma diingmin kaami mafek mafek so, kiita kemin kaa angtiil tiin saanin kaami lo kaata-kup aket diliit-saanin dinim. God ali angtiil tiin saanin kaami lo kuuli kutiilaya, kutal-fuku kulii-una-bilipla, umbutoop lotu kemin kukup alokso ma uyo ma dotuuli asuk tiltam tambal ke-lokomu kuyaku dilit kelin o, kalalaya, kuka-daasa ko.

Yesus almi kiim uyo du maakup ma fak-daa alami kiim iluu kulii tam God ami konsa kaami sang kaata ko

Ef 1:7, Hib 10:4, 1Pit 1:18-19, 1Jon 1:7

¹¹ Katala, kamala kuluwaali Kraist alta tiltam awem tunum diilim o, kala hetpris kese. Kemin, God ami kukup

tambal numi kuyase kaali, Kraist alta kulii-talsa. Kemin, tal aba-lomdala, tam lotu sel am ma tam ilomda alami ok tituun-kup tabin uyo kema no. Am kaptam-ali ti atin tambalkan dukum kesu. Kemin ti uta uta ke-lomdu siin kaami lotu kemin sel am kanumsip ayo kabaak banula, uta uta kesuu. Kemin, kaptam-ali tunum ita ma sikil ta ma de-silip disa. Le kaa tawaal diim kaldaak-ami mafek mafek disa. La, am kaptam-ali abiil tikiin kaami mafek mafek o. ¹² Kemin, Kraist ali kang meme imi ilem iluu-som ale, kang bulumaki man ami ilem uyo iluu-som, ke-lomda kuliila tam lotu am kaptam-ami abiin awem uyo tam unsa disa. Atin ti almi kiim tituun kaata-kup kuliila, du maakup fak-daa tam God ami am awem tambal abiil tikiin bombuu uyo tamdaya, God ami kolase. Kemin, nuli asuk mola disa kesuu kaali, suunkup ilokomu. ¹³ Kanola unang tunum iyo utamipla, Nulmi kukup mafak kaata taba-lomdu nuyo yam-mafak-daalula, God ami mepso kawu din unokomup dinim o, kebip kemin iyo tilipla, awem tunum ita tam meme so, bulumaki man so, imi kiim ayo kuluu-som ale, kang bulumaki yikis wan kulii-tal kuyak fuulip kiin-tabule, tip ayo kuluu ke-lomdip unang tunum imi angtiil diim ayo kabiiyiple, unang tunum imi win uyo asuk tiltam tambal ke tambal ke kem-solip. Yale, imi aket tem uyo tiltam tambal keyin disa biisu. ¹⁴ Kemin, Kraist ata taandala ami kiim kaata sing-tam-daale, uta uta ke-lomdu uyo kabaak banula kewasuu. Kraist ami diim kaali atin ti ban kemin katip maakup so ma ami diim kawu bombuu dinim. Ale ali toloop kaata ma kuluu-somdala, God ami ma kolase disa. Atin ti disa te! God ami Sinik suunkup iloma ata Kraist ayo dap-titil-diilaya, iyo mafek mafek God ami atin ti ami kukaalin tap kelaya, almi tiil kaata God kaa kuno kolaya kamboya aalip taanse. Kemin, sawaayak kaata, nuli taloop ata kulii-tal God kaa kukaala-

solup. Yale, taloop kaami kiim kulaa taang-kala-lomdu, numi aket tem kabak-ali diing daaluya, tambal ma kelamu disa kemsu. La, Kraist ami kiim kaata taba-somdula, numi aket tem uyo ding daaya-lomdu, ban kemin uyo takan-tiyya-som kesuu. Kemin, nuli fanang tambal-kup fukun-bamdupla, suunkup ilin unang tunum God ami aket fukunin uyo kotal-fuku-bomduwa yo, kala-somla ko.

Yesus ami kiim kaata God ami kama weng kutiise kaami lokon diwasuu kaami sang kaata ko

1Tim 2:5-6

¹⁵ Kanolin kemin, Kraist ami aket fukunin kaali, Sawaayak kawu God ami weng kutiisa kabak-ami diim bomdipla, ban wakan-umbip kaata alik molon o, kala taanse. Kemin, ami aket fukunin kaa, unang tunum alik ili God ami weng uyo weng san ale, tabuu-bomdipla, sawaayak God ami boko-lomda: Suunkup ilin kaami miit kaa nalmi man kiimi kuyokomi no, kalase kaata kuluu-lomdip, suunkup tambal ilin o! kala-lomda God ami kama weng boko kutiisa kaami diim kawu kabak-ali Kraist ata God wak-kaptoop daa-som kuno unang tunum imi wak-kamet daa-som kela iip kaldaaku tola-lomda unang tunum yim-tamala din God ami miit tem daayon o, kala kanose tel!

¹⁶⁻¹⁷ Kemin, weng dola kutiimin kukup kabak-ali tunum kaa kawanta ma alami taanokoma kaami aket uyo fukuna yi, Kawanami win kaata bokolila, taanokomi uyo kaata nami mafek mafek kutii ke-lokomi uyo kuluulokoma kala namti, kaami sang uyo Sukon Tem dol-nokoma. Kemin, weng kaa dol-nokoma kaali, disa kawu bombii tunum bung kayaakim ami taanokoma kabaku weng dola kutiisa uyo tiltam titil-fak-daalokomu no. Kanola almi man ayo aalap ami weng kutensa kaata tabuu-somdila, aatumen ami mafek mafek kep-namba uyo kuluulon o! kala namti,

man ali aalap ami sukon dola konsa uyo kulii-tal gavman ami kukola utamala, Aalap ayo saakba kala kala-lomda, man ayo kuno kambolaya aalap ami bung mafek mafek kenba iyo kuluulokoma. ¹⁸ Ultap kemin, kamasi God ami weng kuka-daasa kaami kukup uyo titil-fak-daa-laamin kaali, siin kawu, Moses ali taloop kaata anu-lomda, kiim kaata kuluu God ami weng kutiise uyo tiltam titil-fak-daa-su. Kemin ale, ¹⁹ kabak-ali kamasi kawu Moses ata Lo kaami sang alik uyo unang tunum alik bokoyimba-kup, mulo kaata bulumaki man sole, meme so, imi kiim kuluu-lomda ok kaaso, fal-siki kutii-lomda, as hisop ami kon tang soyim uyo tekela-lomda, sipsip kalim isak fulut ayo kuluu falala kutii-lomda kulaak kiim diim kabaaku taploop daa kulii tiltam asal kawu kuukula-mola kiim uyo fak-dii daak God ami lo sukon kaami tip diim aba-som, kuno yak unang tunum alik imi angtiil diim ayo aba kesuu. ²⁰ Moses ali boko-lomda:

Kiim kaali, God ami weng kutii kipni bokoya-lomda:

Kalawuuli katal-fukulin o, kalsa kaami ku-titil-saanin namti kala buu kayi,

kalsa. ²¹ Ulultap kaakal kanola Moses ayo kiim kaa iluu-lomda lotu am o, kala sel am kaami sing-daala yak abe-bam ale, lotu kemin am kaami mafek mafek ket aye, laas aye, kikal kanola sing-daala yak abe-bamda ke-bisa.

²² Lotu kemin kaami lo kaami kukup ali kanumin kemin olti imi kiim kuuta taba-lomdu, mepso mafek mafek alik talalu kutiilu tambal kesuu. Kemin, kanola kiim kaa sing-tam-daa daak abin disa kelu kaali, God ali unang tunum imi ban kemin uyo kukan-tiiya-yaaba disa. Kemin, kaali kuno bombuu no.

Yesus almi angtiil kaata God ami kola-lomda, numi ban kemin takan-tiiyinsa kaami sang kaata ko

Fpai 3:20-21, Hib 10:10, 13:12, 1Pit 2:24, 1Jon 1:9, 2:1-2

²³ Lotu kemin am o, kala sel am kaptam-ami mafek mafek bombuu kaalile, abiil tikiin kaptam-ami mafek mafek bombuu ultap buu. Kemin, lotu kemin kaami lo uta Moses ami bokolula, taloop imi kiim uyo kuluu balaka-bamdala, tawaal kaptam-ami lotu kemin am kaami mafek mafek uyo tambal nu, kewase. Lale, taloop imi kiim kaa dok kano taang-kala-somdula, abiil tikiin kaami mafek mafek fan bombuu kaa talalu kutiilula, atin tiltam tambal ke-lokomu dinim. La, God ata abiil tikiin kaami mafek mafek kusnum tambal-kup tabasu kaata-kup kuluu numi God ami fanang unemin liip uyo talalu kutiila tiltam tambal dukum ke-lokomu. ²⁴ Kemin, sel am awem tawaal diim kala bombuu kaali, faldak abiil tikiin God ami am awem kaami diim tiisu. Kemin, Kraist ali tunum ilmi sikil tup diim lotu am desip kaami abiin awem kaptam-ali ma tam un-somdala, nuli ma dong dokoyinsa disa. La, ali din Aalap ayo dik-daala-lomda: Kii imi ban kemin uyo takan-tiiyak i! kala-lomda, fan tam abiil tikiin uyo tam-ilomdala, kamala kaali God ami tibi diim kulu bombe ko.

²⁵ Kanola wasital alik kaa tal-unen-tabasu kaami iipyak tem kabak-ali awem tunum diilim ayo liip maakup fak-daa taloop kiim uyo iluu kulii-tam God ami kolale, tam God ami abiin awem tambal uyo tam kanoba-kup; kulaa kela tiltamba talen-umba. Lale, Yesus alile, atin-kup din abiil tikiin un-ilomda, alami tiil so, kiim so, kiita God ami kolase. Yale, kaali suunkup kukaala-yaaba disa; ti du maakup diim kanonsa ti kaata-kup. ²⁶ Kemin, Yesus ami kanosa kabak-ali suunkup kanun-umba dinam, siin sawaayak God ami tawaal talal-bisa diim kaptoowu angtiil yol utafii-bam, taan-laamin-kup yakyak kutal kala diilakin lale, ali kanose disa kemin, kulaata wasital uyo mepso alik disa kelon e, kem-sulule, kulaali Kraist ayo unang tunum alik numi ban kemin uyo takan-tiiyon o, kalalaya, du maakup kaata-kup fak-daa tildaak tawaal diim tildaak

ilomdala, almi angtiil uyo God ami konba-kup; kulaa kuno kamboya aaliwa, taanse no. ²⁷ Unang tunum alik nuli ti du maakup ma fak-daa taanuple, siin ilom am ma daanokomu kawu din God ami yim-bak-saanin baan diim uyo din unupya, numi kukup uyo ifiiyokoma te! ²⁸ Ultap kemin, Kraist ali liip maakup kaata-kup fak-daa almi tiil uyo God ami kolaya, unang tunum yaapkan yaapkan imi ban kemin uyo moyase. Kemin, mulo mafiing diim asuk talokoma. Kata, ali talda ban wakan-umbip kaa takan-tiiyon o, kalala talokoma dinim; kabak-ali unang tunum iyo ali talokoma no, kal-bomdip ami liip fen-tabasip kiimi God ayo mafek mafek tangbal imi kuyon o, kala-lomda kuka-daasa kaata kuyilala, imi fanang talokoma ko.

10

Sawaayak mafek mafek God ami kukaansip, uli titil-foko ban kemin uyo takan-tilamu disa kaami sang kaata ko

Kol 2:17, Hib 8:5, 9:9,12,28

¹ Uyo nokol utamsup, Mafek mafek kaami sinik atan diim tik-yongba kaa fan mafek mafek tituun disa. La, disa sinik nuumin kaata-kup, ultap kemin, Kraist ami unang tunum imi kukup tambal kukaayokoma kaali, fan atin ti mafek mafek tituun. Katale, Israel imi lotu kemin kaami lo kulaali disa atan umi sinik ulultap kemin, wasital yaapkan tal-unen-tabasu kaali, unang tunum ili lotu kemin kaami lo kuuta uli kutal-fuku-somdiwa, asuk suunkup kanolin taloop uyo kulii-din God ami kukaala-yaabip. Lale, ti ilmi lotu kemin kaami lo kaata-kup kutal-fukulin-kup ken-umbip kaa, taang-kala-somdula unang tunum tal lotu am tilip iyo talalu-yimulu tiltam atin tambal-kup kelamip disa yo. ² Dinam, kanola unang tunum iyo tal lotu am uyo liip maakup diim kaata-kup fak-daa-lom mafek mafek uyo God ami kolale, talalu-yimula tiltam tambal-kup ke-lom

utamipla, Imi aket tem uyo ban kulaa disa kebu kala-silip dinam, mafek mafek kaa maso ma God ami kolip talalu-yimusa disa. ³⁻⁴ Yale, kabak disa. Kaa bulumaki imak imi kiim so, meme imi ilem so, kiili fan taang-kala-lomdu, ban kem-tal-unemin uyo takan-tiiyuya, disa kelamu dinim. Wasital suunkup tal-unen-tabasu kaa, unang tunum kii awem tunum diilim ayo ata bom-bilipla, taloop iyo anu God ami kukaan-balale, kuluwu ilmi ban kebip kaami aket kaa asuk fuku-dakan-unbip o.

⁵ Kanolu kalale kulaali, Kraist ata tal tawaal diim talon e, ke-bam ale, kulaa almi taanokoma kaami sang uyo God ami bokola ko:

Kapni aket fukunin uyo, Unang tunum ili taloop iyo kulii-tal anu kukaap-nokomip disa yo, kalbap. Katala, kabi tiil inang ma talalu kup-nambap kemin, ⁶ mafek mafek kulii-tal alik olso kuyak daalip kiin-tabemin sole, ban kemin takan-tiimin kaami mafek mafek so, kiili, kabi utam aket kolakin dinim nobap o,

kalale, ⁷ Kraist ayo boko-lomda:

God kapyo, sawaayak kawu nami sang kaata, kapni Sukon Tem kabaku dolsip. Kemin, kamala kulaakal nakal kapni kaata-kup kanolan o, nokokomap kaata-kup weng sandi kanolon o, kal-bomdi faksabi no,

kalsa. ⁸ Kamosinim kawu, Kraist ali God ami bokola-lomda: Kapni aket fukunin ayo, Unang tunum imi olti kulii-tal anu kukaap-nin sole, mafek mafek kulii-tal alik kuyak fuulip kiinin so, ban kemin kaami takan-tiiyilin kaami mafek mafek kaaso, iyo kulii-tal kukaap-nin o, kala-lomdawa, utam aket kolakin dinim nobap o, kalaya tiinsu. Kanolin weng uyo God ayo kanum bokosa. La, almi fanang dakamin kaata, taba-lom lo uyo kutiilaya, unang tunum imi bokoya-lomdu: Olti an-ilom God ami kukaalin o, yinsu kaali, aket kolakin dinim nosa no. ⁹ Ale, mulo

kaata God ayo bokola-lomda: Nali kapni kuuta kanolan o, nokokomap kaata-kup weng san-ilomdi kanolon o, kal-bomdi faksabi no, kalsa. Kemin, weng kaami miit namti kala buu: Kamasi kaami kukup uyo kukan-tii-lomdala, mulo kaami kukup kaata dukum-kup kutuilala, titil-bikisu. ¹⁰ Kemin, Yesus Kraist ali God ami kuuta kanolan i! kala kaata-kup kutal-fuku-lomdala, almi tiil kaata, du maakup kaata-kup fak-daa taloop God ami kukaala-laabip ultap ke kolaya, kaami tem kawu, nuli talalu-yimulaya tiltam fan alami unang tunum alik-daap ke-sulup o.

Yesus ata taba-lomda unang tunum imi ban kemin kaami uluum disa kelu kamboyase kaami sang kaata ko

¹¹ Kemin, awem tunum yaapkan iyo tola-bomdip kano-lin olti kaata, God ami suunkup kukaalin-kup ke-bam laabip. Lale, kaa fan taang-kala-somdula, imi ban kemin uyo takan-tiiya-yaabu disa. ¹² Katale, Kraist ali tal ban kemin kaata takan-tiiyon o, kala-somdaya, ali du maakup diim kaata-kup fak-daa almi tiil so, kiim so, kiita God ami kolale, taanse. Kemin, Kaa kanoli kaali ti, suunkup titil-biki ilokomu kala, kalsa kaata kukuyilula, utamuwa yi, Ali ti kanosa. Kemin, tal aba yang God ami sikil tingtuplo kabangu, tiin-bomda laaba no, kala-laabup o. ¹³ Kanola bomdala, God ali taba-lomda, Kraist ami waasi iyo fokola tal aba daak Kraist almi minlo tem unokomip kabak-ata fenba. ¹⁴ Almi tiil so, kiim so, iyo God ali liip maakup kaata-kup fak-daa kolaya kemin, du maakup fak-daase. Kuluuta taba-lomdu unang tunum imi ban kemin kaami uluum kaa dinimnu kewala alalta unang tunum iyo talalu-yimulale, kawu tiltam almi unang tunum alik-daap ke-silip. Kemin, iyo God aso suunkup ilokomip te! ¹⁵ God ami Sukon Tem kabaku almi Sinik Tambal akal ti kanola ami sang uyo kamasi kawu bokoya-lomda:

¹⁶ Dukum ayo boko-lomda: Nali kipni weng ma bokoyokomi. Kemin, kaa weng san iliwa. Nali am ma daanokomu kabaku nali unang tunum iso weng kusnum akal alik ma kuka-daayokomi. Weng kaa kutiiyokomi kaali, nami lo ayo alik kuyak aket tem tiiyilile, kuno imi aket fukunin tem kabak, akal dola kuya ke-lokomi no, kala kayi!

kalba-kup, ¹⁷ mulo kaata, God ami Sinik alta God ami weng anung uyo ifi kuu numi bokoya-lomda:

God ali boko-lom: Nali imi ban kemin so, imi kukup mafak sawaayak kanun-umbip so, kaami aket kuli maso ma fuku-daayokomi disa yo, kalalala God ali kanum yakala kayi! kala,

Sinik Tambal ayo kanum bokosa. ¹⁸ Kemin, God ali numi ban kemin uyo takan-tiiyase. Kemin, God ali maso ma bokoya-lomda: Ibi mafek mafek uyo ma kup-nipla kawu, ban kemin uyo takan-tiiyon o, yokokoma disa.

Nokol dukum-kup God ami lak ayo duu-lomdup din God ami mepso unum o, kalin kaami sang kaata ko

Mat 27:51, Mak 15:38, Ef 5:26, Hib 4:14-16, 9:8,24

¹⁹ Kalsa kemin ale, nak-tunum kusal kipyo, Yesus ami taanse kaami win diim kabaku nuli suunin disa; ti awem tunum diilim ami suunkup tam God ami am awem tam unen-umba ultap kelupla, suunkup God ami tibi diim uyo din ilom aman-laabup. ²⁰ Kama alokso tiin kawong liip unemin uyo nuli dalaal God ami am awem uyo tam unen-umbup. Kemin, weng do ma falaalu kuuli, Yesus alalta liip kalawaali ke-lomda, yak aba tam ilim dukum kuuli, saal liilin tap kesip kabang-bala tam unse. Kemin, mep ilim dukum sakbaalim o, ken-yaabip kabak-ali almi tiil kaami sang kaata te! ²¹ Numi fan tunum awem diilim o, kala hetpris ayo bombe kemin ata taba-lomda, God ami unang tunum iyo tiin mosa. Kemin, ²² almi kiim

kaata, kuluu-balaaya, uyo talaba yak numi aket tem un-
 ilomdu ding-daayimule, numi uluum tabin alik fanang-
 daka-bam laabup uyo takan-tiiya kesuu. Kanolaya, nuli
 ok tambal sung ilol dinim ok kaata kuluu-lom, oksam
 ukuyin tap keyase. Kemin, numi aket tem kasen-fakamin
 uyo alik iyo kulaa-somdupla, nuli atin ti God alami lak
 kaata duu-lom din almi mepso unum o, kala-somla ko.
²³ Nokol kabak uyo utamsup. God ami mafek mafek alik kii
 kanu-mokomi no, kalsa kabak-ali faneng kanu-mokoma.
 Kemin, okol fanang daa kanu-mokoma kalale, ami fen-
 bamdup kaami sang uyo unang tunum iyo bakayin-bam
 ken-unbup kemin, titil-biki-bom ti fenin-kup ke-buluwa
 yi! ²⁴ Nokol nak-tunum kusal Kristen unang tunum
 kusnum imi aket uyo fukun-bam ale, wiis-saayin-bam imi
 aket fukunin uyo kufuyin-buluwa, yakal aptum kusal imi
 mok uyo inayin-bam ale, kukup tambal kaata-kup kutal-
 fuku kelin o. ²⁵ Kanola tunum alep tap maakup tap ili
 Kristen unang tunum iso, tala-tala-ke-bam lotu kaami
 kukup kabak-ali kulaalip yangba un-silip. Lale, nuli ultap
 kelup kulaa-laamin disa. Ti kipkal utamin, Nuli Kraist ami
 talokoma kaali, mep ken-talabu kala, kal-bomdupla, titil-
 foko Kristen unang tunum imi dukum-kup wiis-saayin-
 bam ale, dong dokola una-tala-ke-bulupla, iyo titil-biki-
 bom biliwa yo!

*Nuli God ami man ami daang ukaalin disa yo, kalin kaami
 sang kaata ko*

*Mat 21:32, Jon 10:25-38, 2Kor 4:4, Hib 3:7-4:13, 5:11-6:8, 1Pit
 2:8*

²⁶ Kristen unang tunum imi dukum-kup wiis-saayin-
 bam ale, dong dokola una-tala-ke-bulupla iyo titil-biki-
 bom-biliwa, kaami miit ayo kanola, nuli Kraist ami fan
 tituun weng uyo utabup-kup ale, mulo kaptoop nulmi
 aket fukunin kaata mamdet-kup ke-lom kukup mafak

kaata, kutal-fukulokomup uyo, liip dinim kelula, nuli taang-kala-lomdup mafek mafek ma God ayo koluple, mulo asuk tam ban kemin uyo takan-tiiyokoma disa tel!
²⁷ Kemin, nuli ti atin suun-bam weng talal-mokomup kaata-kup fenokomup. Kemin, God ami waasi kesip unang tunum ili almi as mamin-kup tabasu kuuta, taba-lomdu fuu kutiilula kiin-taba unokomip. ²⁸ Nokol utamsup, Kanola tunum ayo ma Moses ami Lo uyo lola namti, tunum alep tap asuumano tap ili ma ami ban keba uyo, utam-ilom ku-fatap-daalipla, weng talalmin tunum iyo ami ban keba uyo utenba-kup bokola: Kaa kaltapni san kemin taanokomap o, kala namti, tunum kaami aket ayo fukun-bam olen-daalokomip disa. Yale, tunum kaami aalip taanokoma kulaali katip sakap ²⁹ ale, tunum God ami man daang ukola kambola yang banokoma kaali, kipni aket kaa kanimin o, kalbip i? Tunum kulaayo, atin ti uluum awak uyo kuluulokoma. Kemin, kabak dok ami kalan kaata daa: Sawaalak kawu Kraist ami kiim kaa singtam-daa-lomdu God ami weng dap-tiisa kaami um-titildiisuu uta taba-lomdu, tunum ayo talalu dap-tiilu tiltam tambalase. La, ami aket fukunin ayo Kraist ali God disa le, ami kiim kunolin kuluuli win dinim o, kala kambola, alalta siin God ata olen-daalase ami Sinik ayo kukup mafak ami kukaala kala, kalalala, God ayo kaami kalan kaata, mep tunum ayo atin angtiil yol dukum dukum-kup kaata, kola maan telale, duuk-kup dakat kalokomu. ³⁰ Kemin, kanola nokol utamsup.

God alta boko-lomda: Tunum ayo aptum ami ban uk-dola kulaa, asiik maan tiila kem una-tala-kemin kaali, nalmi ok kemin kabak-ami maan uyo nalta taba-lomdi atin kukup mafak uyo kolokomi no, kalba-kup, weng ma kaata boko-lomda:

Tunum Dukum nalta, weng talalmin kaami baan diim

kabaaku nami unang tunum imi yam-kukulokomi no,
 kalsa. Kemin, ³¹ God ali tiin kawong bomda, titil soyim bombe. Kemin, kaa nuyo yim-bii-yang almi miit tem daa kukup mafak kaami maan tiyyin-bamda kanuyokoma uyo atin ti suunin dukum o.

Numi God ami lak dakaamin uyo titil-foko kutal-fukuluwa yo, kalin kaami sang kaata ko

Mat 6:20, Rom 1:17, 1Kor 15:58, Hib 6:4-10,12

³² Iltipni siin kawu Kristen kelip bom ilsip kaami aket kabak-ata asuk fanang daalin! Kayak kayak ili, ibi tiltam God ami lak duulip kala, kalaliwa, kabak-ami kalan kaata kukup mafak uyo kukaayin-bilipla, ibi fiit-bamdip ilsip. Lale, kibi titil-fak-daa tola God ami lak duu ilin kaali titil-foko kutal-fuku-bom ilsip. ³³ Yak am ma daansuu kaali, kayak kayak ita taba-lomdip ibi yim-tama tam unang tunum alik imi tiin yaapkan tem daale, kibi weng mafak kukaayin-bam ale, angtiil yol uyo kukaayin-bam kemsip. Kuno iip ma kawu ibi utamiwa, Kayak kayak iyo kap-tunum kusal iyo kukup mafak kaptum kusal imi kukaayila-tabip kalbip-kup; ipkal kaptum kusal iyo dong dakaayin-bam imi uluum kaami anung uyo kipso kaa-bam kemsip. Ale, ³⁴ ipkal ti utamipla, Iltipni kap-tunum kusal Kristen iyo sok de-yimulip tiin-bilip kala, kalalip, olen-daayin-bam ale, ipso yak kabak banip iso, maakup angtiil yol daka-bam kemsip. Kemin, ibi kusnum ma ita kipni mafek mafek duk-duuyip uyo kanola kipkal fiyaap kaata-kup duu-bamdip, kuno tiin itam kamboyip dakaayin kemsip. Kemin, kaali kanola ipkal utamiwa, God ami weng tambal-kup, Kabak kanolokomi kayi, kala kuka-daasa kabak-ali mafek mafek duk-duuyip uyo kabaak banaya uta uta ke-lomdu kipni diim kawu bomdu su-unkup ilu kala utam-silip, uta utamduya, kukup kuuli

kanumsip. ³⁵ Kanum tabasip kemin, ipni God ami lak duu-yaamin kabak-ali ti titil-biki kulii-tabasip uyo, maas kewa lukuup lukuup kewa-yaamin disa; atin ti tambal-kup tabuu-bomdiwa kayi! Kemin, kaata kanu-bilipla, kawu bombii God ayo sisol kaa tambal dukum uyo kuyilala, iltipni diim kulu suunkup iluk o, kala-somla ko. ³⁶ Kemin, kipni titil-foko-lom God ami lak dakaamin kaami kutal-fuku kutama yakyak unemin uyo mepkan kesuu. Kemin, ti titil-biki tola-lomdip, God ami weng kaata-kup kanumin o, keba kaata-kup yikik-kutal-fuku-bomdiwa. Sawaayak kawu, God ayo bokoya-lomda: Mafek mafek tambal ma kipni kuyokomi no, kalsa uyo, kuluulin o! ³⁷ Kanola kaami sang uyo God ali boko-lomda:

Bom bii ilanin tap ke-lokomu kabaku tunum kaa talon o, kalba ayo talokoma. Kemin, kaali fiyaap talokoma disa. ³⁸ Katale, unang tunum nami weng tituun-kup kutal-fukulokomip kiita, nali ita-mila yi, Nami lak kaali duu-bilip u, kalokomi kaata, fan dong dakaayin-bilila, kiita tiin kawong ilokomip; ale, asuk kanola tunum iyo kambop-na yang banokomip kiita, nali aket tambal uyo kuyokomi dinim o, kala

God ayo kanum bokosa. ³⁹ Lale, nuli Kraist kaa kelalupla, yang maaklo ke win dinim kemin disa; nuli ti almi lak kaata-kup duu, suunkup ilin unang tunum kaali, nuta ko.

11

Numi fanang daa utamupya, God ami kanolokomi no, kalsa uyo fan kanolokoma kala kalin kaami miit kaata ko

Rom 4:18, 2Kor 5:7

¹ Nokol fanang-daa utamupya, God ali ti almi weng kuuli fan kutal-fukulokoma kala kalup namti, nokol talalu utamup yi, God ami weng kutii-lomda mafek mafek

numi kuyokomi no, kalsa uyo fan ti kuyokoma kala kala-somdupla, uyo fenokomup. Mafek mafek ma kaali, God ali numi kuyin dinim bom-balaya, nulmi tiin alep alep kaa utamin disa bom-bulup. Yale, kabak nokol utamum, Kabak-ali fan bombuu ko.

² Kemin, sawaayak awil-fakal bom-biisip kiili utamipla, God ami weng kanum bokola kabak-ali tifan kanolokoma kayi! ke-biliwa, God ayo bokola: Mep kiimi aket tem kabak-ami kanum bakabip kaali, tambal o, ke-bamda ilsa.

³ Kemin, kabak nokol utamupla, God ayo almi weng kaata kutal-fuku-bomdaya, kanun-umba kala, kalalup, nokol utamupya, God ali mafek mafek utamalup dinim ke-laabup, uyo fan disa kawu weng kaata-kup bokolale, weng kaata taba-lomdu abiil so, tawaal so, aa yak mafek mafek alik itafiin-umbup kiiso, uyo talalu-kutiisuu kala, kalalup utamsup te!

Abel, Enok, Noa kiimi sang kaata ko

⁴ Abel ali utamala, Fan God ali bombe kala kalalaya, taloop ayo kulii-tal God ami kolale, God ayo utama yi, Abel ami taloop kup-na kaali ti, atin tambal dukum ke-lom uta uta ke-lomdu, almi fik Kein ami mafek mafek kulii-tal nami kup-na kuluuli disa kabaak banu kalalaya utamsa. Kemin, Abel ali fan God ali bombe no, kalalala kawu God ayo bokola-lomda: Kabi ti tituun-kup tabin tunum kelap kayi! anba-kup, Abel ami taloop kola kaami fiyaap ayo duu-bamda kuluu kesa. Abel ali taansa. Yale, kamala kaali tifan, God kaali bombe no, kalsa kabak aso, ami kukup kaaso, ita taba-lomdip nuli liip tambal uyo kukuyinsip ko.

⁵ Kano tiinsula, Enok akal ti utamala, God alami weng kaali ti faneng kanolokoma kala, kalalaya, God ayo kuno kambola taansa dinim. Enok ayo tiin kawong bom-salala, God ayo angtil soyim dap-tamala tam abiil tikiin unala, aptum kusal iyo fen-tal-unebi atamin disa kela kuno

kensip. Kemin, God ami Sukon Tem weng kabak-ayo bokolomdu:

Siin sawaayak kawu God ayo Enok ayo dibii tam unin disa kaptoop-ali Enok ali God ami kanolan o, kalba kaata-kup, tabuula kala, kala-somdala, God ayo Enok ami kanuba fiyaap uyo duu-bam ilsa no,

kalsu. ⁶ Kemin, unang tunum ili yang God ami mepso unum o, kalip namti, unang tunum kiili utamipla, Faneng ti God ayo bombe kala, kalbip-kup kawu utamipla, Unang tunum God ami fanang tildang tala, God ayo kukup tambal kaata-kup kukaayila-yaaba kala, kala-lomdipla, din God ami mepso bombe kawu beten kamaalin o, kala-somla ko. Katala, tunum kawanta kaa kanolin disa kelip namti, kaa fan God kaa fiyaap duu-mokoma disa yo.

⁷ Kemin, kano, bom-laaba la, God ayo Noa ami bokolomda: Am ma daanokomu kaali, mafek mafek kanum tiltam tabokomu no, kalsa namti kulu Noa almi tiin diyak-dii atamin disa. Yale, ayo utamala, God ami kanum bokola kabak-ali tifan kanolokoma no, kalalaya, God ami weng kaata-kup weng san-somdala, tam sip awak dukum uyo dina-bi-lomda, almi kalel so, man imi unang tan so, ita-kup foko-kulii-tam sip awak dukum kaami tem unipla, ok ta anula taansip disa; Noa almi aket fukunin uyo God alami weng kaali, tifaneng kanolokoma kala kalsa uta taba-lomdula, tawaal diim kayaak unang tunum alik imi kukuya-lomdu, ibi kukup mafak nuubip o, yakan-kaam-somu kemin, God ali Noa ami atama yi, Faneng, God ali kala kanolokoma kalba kaata-kup God ayo Noa kaali tituun-kup tabin tunum o, akase. Aa, ti kuno unang tunum alik yakal utamipla, God alami weng kabak-ali tifaneng kanolokoma no, kebip kiili, God ata kanubip kiimi tituun-kup tabin unang tunum o, yakan-kaan-umba.

*Abraham ami sang kaata ko
Rom 4:1-2,11-12, Jems 2:20-22*

⁸ Siin sawaayak sawaayak kaptoowu, God ayo tawaal ma Abraham almi-kup kolon o, akalala, kulaali Abraham ami bokolaya, God almi weng kutiila kaali, tifan kup-nokoma kala, kalale, Abraham ayo God ami weng uyo kotal-fukulomda, alami abip uyo kelala tabansa. Yale, ali utamala, Kwin, nali dok banon o, kalalila talabi ni? kalsa dinim. ⁹ Kemin, mep tawaal kalawaali tunum miit kusnum ma imi bokon la, Abraham ali utamala, Tawaal kaptam-ali fan God ali kup-nokoma no, kala-somdala, abip samaan tunum alaltap kelala, abiin mafak tiin-bomdala, am tambal so ma de-somdala disa. Saak sel am tem kulu tiin-bom ilsa. Kuno Aisak sole, Jekop so, alep yakal ti kunolin ilin ultap bom-bisip. Kemin, sawaayak kawu God almi Sukon Tem uyo alep kiimi sang kaa boko-lomdu: Kapni man loop iso, alimal ibi tawaal kaptam-ali kuluulokomip o, kalsa. ¹⁰ Abraham ayo ilom am ma daanokomu uyo yakaba din abip sakbaalim dukum ilokoma kaami aket kaata-kup ti titil kutoop tini fukun-bamdala fen-laaba. La, abip dukum kaptam-ami aket fukun-bam tiinsa uyo ukol ukol alik ma kemin, God maakup kaata-kup abip dukum talalmin kaami aket uyo fukun, Awu, kanolokomi kala kalba-kup, alalta-kup talalu kutiisa. Kemin, abip dukum kaali suunkup ilin abip o.

¹¹ Abraham ayo tunum sawal kelaya dok kano-somda man ayo duulama dinim kelale, kuno kalel Sela ukol man dinim bom bi-lom unang sawal ke-lomdu dok kano-somdula man kaa duulamu dinim kelu kanolip. Katala, God ayo atama yi, Abraham atam ayo God ami kanolokomi no, kalalala weng kuka-daasa uyo faneng ti kanolokoma kala, kalalala, kulaali God akal Abraham ami titil kolaya, man kaa duusa. ¹² Kemin, tunum maakup Abraham ali

tunum sawal ale, mepso taanon e, kalba diim kuyaku ami man loop iyo deng yaapkan ayo tap tiilaya, tunum miit iyo uku-lom tiltam dukum-nula, tam abiil kun diim wakalkan saambu iltap aye, daak yol ok balang diim kaami ok dinin ultap ke, dok kano ili tik-tiilamip dinim kesip. ¹³ Kemin, Abraham, Aisak, Jekop, nikil kanolin kiili utamipla, God alami weng kanum bokosa uyo tifaneng kanolokoma kala, kalaliwa, kaata-kup kutal-fuku aket-kup fukun yakyak toop taan-taan-ke-bisip. God ami boko-lomda: Mafek mafek tambal kuyokomi kayi! kalsa kaa, tawaal diim kalawaami bom ilsip kaa, kabak kela bomdip ilsip disa. La, ili ti tunum imi utamiwa yi, Kuuli samaanlo kawu talabu no, kebip ultap kanu-bamdipla, fiyaap duu-bam ilsip. Kemin ale, weng uyo fan boko-lomdip: Nuli bokon kala bom-bulup kaali, abip ma tunum ililtap ke bom-bulup. Kemin, nuli kiin tunum tap kemin, tal tawaal kala bombii iluuk daalokomup disa yo, kemsip. ¹⁴ Kemin, kanola nokol utamupla, Tunum kanolin weng kaa bakabip uyo, fen-bamdip tawaal ma kuluulupla, kaata nulmi tawaal alik-daap keluk o, kal-bomdip kanum baka-bam bom ilsip kala kalum o. ¹⁵ Kanola imi fanang dakamin ayo, siin ilmi abip bombii kela tal-silip kaami aket kaata fukun-bisip dinam, asuk iyo unolip. Lale, ¹⁶ kabak-ali ma kanumin disa; imi aket fukunin kaali, tawaal akal kusnum ma atin ti tambal-kup tabasu kaami aket uta yelu fukun-bamdipla kemin kaali, abiil tikiin uta kemin God ayo abip awak sakbaalim ma dotu kutiyyinsa. Tunum kiili boko-lom: Kabi ti nulmi God kayi! kal-bom ilsip kaa, God ali imi fiyaap kaata duu-bamda iyo bokoya-lom: Ibi ti nalmi unang tunum o, yakan-kaamsa. ¹⁷⁻¹⁸ Kemin, sawaayak kawu, God ayo Abraham ami weng kuka-daala Aisak ami sang bokola-lomda: Am ma daanokomu diim kaptoowu Aisak ami miining imi loop kaptoop iyo boko-lomdip: Nuli

Abraham ami man loop o, ke-mokomip o, kalsa. La, kula sang kulu bokop-na kulaali ti fan kanolokoma kala, kalbakup God ayo Abraham ayo kuyaku dap-kukulon o, kala-lomda Abraham ami bokola-lomda: Kapyo, kapni man Aisak ayo an-ilomdapla nami kup-nan o, akala, Abraham ayo alami man yaan maak Aisak ayo mafek mafek kuliital kuyak fuulip kiin-tabamnula God ayo imi ban kemin takan-tiia-yaamin ultap kela konsa. ¹⁹ Abraham ami aket fukunin uyo, Kano mep man kalawaali aali namti, atin olso taanokoma. Yale, God alalta yaap asuk dafola tamtiin-ilomda man loop tap tiilaya, tunum miit ukulokomu no, kala-lomda yeng man ayo kuluule, ti foo tiika tuup foko aalon e, kem-salale, God ayo, Daa yo, kalalaya fakduusa. Kemin, kaalile, Abraham ayo man kaali sakbal am lo asuk dabuu dibii tiltamba tilin tap kesa no.

Aisak, Jekop, Josep kanolin kiimi sang kaata ko

²⁰ Aisak ayo utamala, God ali almi weng kuu fan kanolokoma kala, kalalaya, kulaali almi man Jekop so, Iso so, alap iyo Jekop asiik sikil kuyak ami dabom diim tiile bokola ko: Bom bi-lom kaptamu God ayo kukup tambal tambal kaata, kabi kukaap-tokoma no, akale, kuno Iso akal ti kanum bokola kesa. ²¹ Bom biile kawu, Jekop ayo utamala, God almi weng kuuli tifan kanolokoma kala, kalalaya, kulaata atin ti mepso taanokomi kala, ken-umbom ale, kuluwu sikil kuyak almi man Josep ami man alap imi dabom diim tiile, alap iyo weng bakayim-bii keyinbakup bokola: Bii am ma daanokomu diim kaptowu, God ayo dok kanolin kukup tambal tambal kaata-kup ipyo kukaayokoma no, kala kanum bokoyilale, kula Jekop ayo malal kuluu tola-lom dabuna daak tiin God ami fiyaap uyo duu-bam ale, beten kema ko. ²² Bom biile, Josep akal ti utamala, God ali almi weng uli tifan kanolokoma kala,

kalalaya, ilom kulaata ti mepso taanon e, kali kala kalale, kulaali bokola ko: Am ma daanokomu kaali, Israel-miin ibi bokon Isip kaltam-ali kelalip unokomip. Kemin, nali taanokomi kaali, nami tiil so, kun so, iyo kuwaalip atata bom bii kipni Isip bokon kaltam kelalip bokon kusnum unokomip kabaku, nayo nam-tamalip umbiling Kenan bokon kawu din aba-lomdip, buluulin o, kala kanum bakaya ko.

Moses ami man katip sakap bom ilala, Isip kasel imi king ami man unang sii uta Moses dabuu dabii-tal ifamsu kaami sang kaata ko

²³ Bom laabipla, bii Isip kasel imi king ayo lo ma kutiila kaali, Israel kasel kipni man tunum man ma fokolip namti, iyo anulip taan-laamik o, kalsa. Kemin, Moses ayo awak-aalap iyo duu dap-tii atafii-biliwa, Ti man o, kala disa akal man tambalim ma kela atam ale, kulaali awak-aalap akam iyo king ami lo kutiiba kaami atul kaali ma utam suun-daalamip dinim. Utamipla, God ali nuli tiin molokoma kala, kalalipla, kulaa akam iyo man ayo dap-tama din dip tiilip maaklo dawaalipla, bombii kayoop asuumano dakan-tiisa. ²⁴ Bom biile, Moses ayo fasuu-lomdala, utama yi, Fan God ali ti yaap nakal Israel kemin nali dong dokop-nokoma kala, kalale, kusnum kayak kayak iyo boko-lomdip: Kabi Isip kaltam-ami king ami mun sii umi man o, nakan-kaamin daa yo, kalalaya kemin, king ami man unang uyo kambowansa. Kemin, ²⁵ kaami miit kabak-ali, Moses ami aket fukunin kaali, yak Isip kasel imi iipyak tem kabak-banila, ban wakan-tal-unemin kaami kukup kaata, kutal-fuku kulii-taba-bom disa; kiin tap kaami fiyaap duumin kulii yakaba toop iip kuluba kela-yaamin uyo kulaa kambola-somdila, yak God ami unang tunum Israel-miin imi tem unila kawu iso,

naso, nikel maakup angtiil yol uyo kaa-bam um-tal-daka-mokomup kuuta ti tambal o, kalalaya kemin, ²⁶ ami aket fukunin uyo kanolaya kemin, nali Isip kayaak imi king ami mun sii uso, awaat ilokomup kaali, nali moni so, mafek mafek yaapkan iso, iyo kaa-mokomi kala kalale, kulaa kela yak God ami tunum unang imi tem kabak banila, Isip kasel unang tunum ita weng mafak kukaap-nam-bam God ami tunum uldaa-dabuula talokoma kaami kanolokomip ultap kamap-nokomip. Yale, weng mafak kukaap-nokomip kula kuno saak kuso bam tip fakamin daa. Kemin, God ami mafek mafek tambal kup-nokoma uta taba-lomdula, Isip kasel imi moni so, mafek mafek so, iyo kuluu kulaak banula, kambo-wokomi no, kala-lomdala, Moses ayo kanun unan-soma ko.

²⁷ Moses ayo utama yi, God ali ti nali yaap dong dokop-nokoma kala kala-somdala, king ami aket atul tabemin kaami atul uyo suun-daalama dinim kelaya, kulaata Isip kaptam-ali kelalala, tabansa. God ali sawaan ilin tunum ale, Moses ata almi tiin kaata, atam-laamin tap kelala, titil-fak-daa tabansa. ²⁸ Kemin, Moses ali utamala, Fan God ali almi kanolokomi no, kalba kala kala-lomdala, Israel imi bokoya-lomda: Ensel taba-lomda, man diil alik imi yan-talokoma. Kemin, yan-tal-bomda, tal numi am mepso talokoma. Kemin, nuli Pasova yo, kala uktakaya-laamin kaami sipsip iyo ma anu-lomdup, imi kiim kaata kulii yak nulmi amitom diim ilik daa daa ke-lokomup kaata, ensel akal tal utaba-kup, kawu soop akaayala yaap-kup ilokin o, kala-lomdala, bakayinsa ko.

Israel kusnum malo yaapkan kiimi utamipla, God ami weng kaali fan kanu-mokoma no, kemsip kaami sang kaata ko

²⁹ Kanola Israel-miin yakal utamipla, God ali fan, nuli dong dokoyilala, unokomup kala, kalaliwa, yakyak bilin yol ok tiimaang o, ken-umbip kaami balang diim unipla

ok ayo lo kullii alula kalnet kaltoop ke tawaal-kup kelala, kaami diim kawu liip yak malii aba kem-siliple, kuno ti Isip kasel nokol ti kanolokomup kawo! kala yakaba biyak iip-iip unokomip te! Ok ayo kalnet foko tala, kaltoop foko tala ke-lomda, yim-baak-moluya, ok taba yan dong dokoyalomdu alik fokola taansip.

³⁰ Kemin, Israel ili utamiwa yi, God almi weng kaali ti faneng kanolokoma kayi! kala, kalalipla, abip awak dukum Jeriko umi tuum uti fokusip uyo, falala tal-unemin-kup ke-bilipla, bombii am fetkal kem-siliple, tuum uti fokusip uyo balata dakela daak abe-yinsu. ³¹ Kanola, Rahap uli sadikimin unang lale, uli utamu yi, Israel imi God kaali, naso tiin mo ke-lokoma no, kala-somdula, uyo Israel imi tunum alep ma yim-baalip tal Jeriko kayaak imi yamkukun talabip tunum imi dong dokoyulula, alep iyo asuk tabansip. Kemin, Israel iyo tal aba God ami weng kuyang saak tiimin unang tunum Jeriko kasel fokolip dinimsip kaa, unang kuuli uso welip taansu dinim ko.

³² Katala, kamala kulaata nali kanumin weng kaata maso ifiili toop unokomu ni? Kulaaye, am uyo mepkan kelu kala, kala-lomdila, nali Gideon, Barak, Samson, Jepta, Devit, Samuel aa, God ami weng bon tem tunum so, tunum kanolin kiimi sang uyo ma bokolokomi disa. ³³ Kemin, unang tunum kiili, utamiwa yi, God ali almi weng tifan kanolokoma kala, kalaliwa, malo ma waasi dinan-tal-unebam, king waasi dinan-tal-unemin deng yaapkan waasi dinin tunum iyo kulaak baniwa, ita ita ke-balale, iip malo ma ita kuno kukup tambal kutal-fuku-bamdipla kemin, unang tunum imi tangbal tiin saansip; malo ma iyo God ayo aman dakaan-bilipla, layon o, kala busi dukum tap ami aket atul uyo kukan-tiila tunum iyo ma anula taan kemsip disa. ³⁴ Tunum unang malo ma iyo waasi ita fokolip wing tiil unokin. Yale, God ata imi dong dokoyila

yang kuwaala-yaa-bilip; kuno malo ma waasi ita wan kong tup anulum o, kemiple, God ata dong dokoyila tambal ke-bala; kuno malo ma iyo titil dinim kesip. Lale, asuk mulo kawu tal God ami diim kawu titil uyo kuluu-yaabala; malo ma tiltam titil-biki-lom waasi dinin tunum ke-lomdip abip ma ma imi waasi dinin iso din bomdip ita ita ke-bam kanu-bisip ale, ³⁵ man malo ma taanbip imi awak kusal ili utamipla, God ali almi weng ti fan kanolokoma no, kala kanubip o, kalba-kup, God ali asuk imi man iyo yim-foya tam tiiniwa awak kusal iyo asuk tiin saan-bisip.

Unang tunum kusnum yakal kanola God ami lak ayo dukum-kup yikik-kutal-fuku-bisip. Yale, mafek mafek kusnum uta tiltam yim-baak-saan-bulula, bom ilsip. Kemin, God ami lak duulin iip maakup maakup iyo waasi ita taba-lomdip, sok ta de-yimu keya biwakan-tal-unebi kamboyip saaka-laa-bam ke-bisip. Kanola God ayo daang ukola tawaal kaldaak-ami kukup kaata-kup kutal-fukuliwa dinam, waasi-miin iyo fiyaap duu-bam ale, kamboyip tambal-kup ilolip. Yale, kom tem lo tam tiin-ilomdip tambal-kup ilokomip kaami aket kaata-kup fukun-ilomdiwa kemin, God ayo daang ukonsip disa. ³⁶ Kuno, unang tunum iyo God almi weng tifan kanolokoma kalin malo ma kiili waasi ita taba weng mafak kukaayin-bam ale, ye-bam aye, kebip kaami aket uluum ita kuluu-laa-bilip, kuno waasi iyo sen sok dukum ta kuluu-lomdip, malo ma iyo de yim-tama din kalabus am daka-bam ale, ³⁷ malo ma tuum ta anulip taan-yaa-bilip, malo ma waasi iyo so as falulmin ta kuluu-lomdip tunum iyo iip kuyaku fuunga yakyak duula-lom malela kutii anung-anung-ke-bamdip, kuno malo ma ita wan kong tup ye-bam kem-unan-solip. Kemin, unang tunum iip malo ma God almi weng tifan kanolokoma kalin kiili ti, kanola waasi ita kanu-bamdip atin kukup mafak uyo

kukaayin-bilipla, atin ti aket uluum dukum-kup kaa-bam ale, imi diim ayo mafek mafek duluu-lomdip ilim tambal alokso ilim so ma miki-laamin dinim. Meme so, sipsip imi ipnaal uta, ilim kaal ke-lom bikibi miki tal-une-bam bom ilsip. ³⁸ Kanola waasi ita kukup mafak uyo kanuyin-biliwa kemin, unang tunum malii iyo sak fun-tabla biling unang tunum dinim bokon kawu sawaan-laa-balale, malii ma ukadaa bilin am du tikiin tikiin kawu sawaan-laa-bala malo ma iyo tuum tem sawaan-laa-bala, malo ma iyo din balbal tem kawu, sawaan-laa-bala kem-tal-unemsip. Kemin, unang tunum kanolin kiili, God almi weng tifan kanolokoma kalin uta, kutal-fukulin kiili, yak tawaal diim kalawaami unang tunum kukup mafak kutal-fukulin kiimi diim kawu bom ilsip. Yale, tawaal diim unang tunum ili utamiwa yi, Nak-tunum kusal kiili unang tunum tambal uu, kemsip disa ko.

³⁹ Kemin, unang tunum alik God ami lak duusip ili utamipla, God almi weng uyo tifan kanolokoma kala, kalalipla, God ami tiin diim uyo win tambal-kup kuluusup. Yale, kukup tambal kaa sawaayak God ami bokoya-lom: Kano kuyokomi kayi! kalsa uyo kuluulin disa; ilomdipla kemin, ⁴⁰ kabak-ami miit kaali dok kata naa kalolip: God ami aket fukunin tambal namti kala bombuu. Sawaayak Kraist ali tilin disa kama bom-salaya, God almi weng kaa tifan kanolokoma kalin unang tunum kiita, nuli yam-kan-tii-lomdip, isiik bon tem din ilomdip atin tambal kebip-kup, kuluulokomip disa yo. Fen-bam bom-silipla, nokol tiltam kabak-kabak-kelupla kawu iso, nuso, alik kuyak mim-daa atin tambal-kup ke-lomdup kawu kulu-ulokomup. Kemin, sawaayak kaali, God ali kabak-ata kanolokomip kaata tambal o, kala, kala-lomdaya, numi abiin tiinokomup ma kaali talalu kutiiyinsa ko.

12

*Nuli ti Yesus almi tiin tituun dik-yak-delale, maakup almi lak kaata-kup duumum o, kalin kaami sang kaata ko
Ap 5:31, 1Kor 9:23-27, Fpai 3:12-14, 2Tim 2:5, 4:6-8*

¹ Kanolin kemin nuli yi? Siin sawaayak kawu unang tunum yaapkan kanu-bisip kiili, kamala kulawu kukuyulu nuyo utamupla, God almi: Kaa kanolokomi kayi! kalsa uli tifan kanolokoma kalin kaami kukup namti kabuu nu, kebup. Kemin, nokol kanola abil unemin kukup kaami aket kaata fuku-daalupla, mafek mafek alik uluum tabasu no kala, ban wakan-tal-unemin uta taba numi sok de-yam-kaamin tap kem-tabasu uyo, kambola-somdupla, kulaali numi aket tem uyo titil-biki-lom God ami boko-lomda: Abiltap unemin o, kalalala, kuka-daayinba uyo titil-fak-daa kanu-bam ke-buluwa yo, kala-somla kemin, ² bina din kuluwu fanang daalokomi no, kalbap ulmi-kup dik-yak-diwa bina unebap ultap ke-lom, Yesus ayo tituun dik-yak-dela ami aket-kup yan-bulula yo. Kemin, kamosinim kaali, Yesus ayo liip kukuyilala, nuli God ami lak uyo duu-sulup. Kemin, mulo kawu nuli dong dakaayin-balala, dukum-kup utamuwa yi, God almi weng kuu fan kanolokoma kala, kalbup te! Kanola siin sawaayak kaali, Yesus ali am ma daanokomu uyo, ami fiyaap duumin kuluulokoma kaami aket kaata titil-biki-somdala, angtiil yol dukum uyo utamdala, as diim uyo taansa. Kemin ale, unang tunum imi aket fukunin kaali, as diim taan-yaamin kabak-ali ti fatom il! kemsip. Yale, Yesus ayo fanang daala yi, Fatom yale, kuno saak taa kalalaya, taansa. Kemin, God ali titil-kup tabasa. Kemin, kamala kaali, Yesus ayo God ami titil kaata kuluu-lomda, talaba yak Aalap ami sikil tingtup diimlo kaldangu tiinba ko.

God ami taba-lomda, numi angtiil yol kuya asuk talalu yam-kaamin kaami sang kaata ko

Mat 27:28-44, Mak 9:49, Fpai 2:5-11, Hib 2:9-10, 5:7-9, 1Pit 2:21-24

³ Ti ipkal, kabak talalu utamin. Sawaayak kaali, ban kemin tunum ita Yesus ayo atam suun-bamdip, saak weng mafak mafak so, angtiil yol so, uyo kukaan-biliwa, bom-bii-lomda atin yol dukum utamse. Yale, ali titil-foko sining-kala bom ilsa. Kemin, ipkal kaami aket uyo fukun-bamdiwa yi. Kipni aket tem kabak-ali mafak-yulula, daal tabemin daa; ⁴ ibi titil-fak-daa bomdiwa, ban kemin tunum imi kipni waasi kamayinbip kaa, ipkal kaa kulaayip yak banala tabasip. Katale, kaami kalan kaata, ma taba-lomdip, ibi anulip ma taanin disa bom-bilip o. ⁵ God ami Sukon Tem kabak-ali kipni yam-titil-saanin weng uyo bokoyasuu. Kemin, ibi kaami aket kuuli lukuuyasuu nema? Kabak-ali boko-lomdu: Ibi God almi man o, kala kanum bokolale,

Nami man kapyo, Dukum ami taba-som aket uluum aye, angtiil yol aye, ma kup-ti namti, kapni kukup mafak kanubap uyo kambolan ! kalalala, kanup-timba uyo saak kunoluk o, kemin daa yo. Kanola ali weng tem kaata, kukaap-tam-bilila, kukup mafak uyo kambolan o, takan-kaaba uyo, kapni aket tem uyo mafak mafak ke-bam uluum tabemin daa. ⁶ Lale, ti kapkal utaman, Kanola Dukum ali tunum ma ami mook uyo inela namti, kaami kukup mafak kaata kulaalak o, kalalaya, aket uluum aye, angtiil yol aye uyo kukaalokoma. Le, akal kanola tunum ayo ma dap-talang-daa-lomda kabi nami man o, kala namti, ami ban kemin kaami kalan kaata angtiil yol uyo kukaan-bam ke-mokoma no,

kala-lomda God ami Sukon Tem kawu kanum bokosa.

⁷ Tawaal diim kaldaak-ami awil-fakal alik ili ilmi man kiili weng titil tibin bakayin-bamdip ye-bam ale kukuyim-bamdip, mafek mafek mafak tal kipni diim abamnu uyo ti ipkal duluma sining-kala bom utamiwa yi, Kukup mafak kela-lomdup kukup tangbal kaata-kup kotal-fukulum o, kala-laabup kemin, God akal awil-fakal imi man kukuyila-yaabip ulultap ke, nuli kukuyinba kala, kalalipla, utamin o, kala-somla ko. ⁸ Kanola God nayo kukuyin-biliya, kukup mafak kanubip uyo kambolin o, kalalaya, mafek mafek mafak uyo kulaala tildaak ami man kesip ilmi kaal diim abe-bamduya, tildak kipni diim uyo abamnin disa kelu namti, ipkal kabak utamiwa yi, Nuli fan God ami man disa; nuli liip man ililtap kelup yakalaya kawu, nuli tambal-kup kukuyin disa keba no, kalokomup. ⁹ Kemin, ipkal kuumi aket kaata fuku-daa kelin o. Numi tawaal diim kaldaak-ami awil-fakal kalawiili, kanuyin-bulupla, man imi kukup mafak kanubip uyo kulaalin o, kal-bomdiwa nuyo titil weng bakayin-bam ale, ye-bamdip kanu-bam kukuya-lom kanuyin-biliwa kemin, nuli imi weng kaata-kup weng san-kaa-bamale, ilmi win uyo kufoyinsup. Kemin, ultap o. Nulmi Aalap abiil tikiin kayaak ami weng kaata-kup suunkup weng san-kaa-bamale, alami win-kup kufumum o, kala, kala-lomdupla kemin, aso maakup suunkup tambal-kup ilum o, kala-somla ko. ¹⁰ Numi tawaal diim kalawaami awil-fakal kiilile, ilmi aket fukunin kaata-kup titil weng bakayin-bamdip, ye-bam ale, kukuya kulii yakaba toop ilanin tap ke utamiwa yi, Tiknu kala kalip namti, ti kuyaku dilit kalu no, kala kulaa-yaabip. Yale, God alile, Ili ti kano dong dokoyila, abiin tambal-kup tiin bomdiwa, faneng ti nami kukup tambal kaata kuluulin o, kala-lomdala, aket uluum aa, angtiil yol aye uyo kukaayila-yaaba. ¹¹ Kemin, Aatumen God ami kanu-bamdi kukuyon o, kal-bomda, mafek mafek mafak uyo kuno kewa, tildaak numi diim

abam-nokomu kabak-ata fan, nuli fiyaap duu-mokomup disa. Numi aket tem uyo uluum-kup tabeyokomu. Yale, kanola nuli God ami numi aket uluum angtiil yol kukaay-inba uyo, faleyilu no, kalalup fal-siki yak God ami kuuta kanumin o, kalba kaata-kup fukulup namti, mulo kawu nuyo kukup tambal uyo kanu-bamduwale, numi aket tem uyo balili-kup keyulala, bom-ilokomup o.

Nokol tiltam titil-fak-daa tola-somduwa yo, kalin kaami sang kaata ko

Ef 5:1-20, Kol 3:5-17, 1Tes 4:1-12

¹² Kanolin kemin, kipni tal-unemin, tiin-yaamin uyo ipkal titil-fak-daale, kipni aket tem aa, uyo talal-bilip atin tambal-kup keya-buluya kayi! ¹³ Kemin, ibi dikildakal-kemin daa; tituun-kup tola tal-une-bamdipla, kipni kukup tambal tambal ke-mokomip kabak-ata taba-lomdu, kipni tal-unemin uyo yam-titil-diiluk o, kala-somla ko. Kanola yaan malii uyo mafak ilu no, kalalip uta kano bulu tal-unemin-kup ke-mokomip kaali, tilik uyo atin mafak ilokomu disa; asuk tambal-nokomu no.

¹⁴ Kemin, ipkal kano titil-fak-daa kaptum kusal alik iso aket maakup ke una-tala-ke-bam ale, atin kukup tambal tambal kaata-kup ke-bam kanu-biliwa yo. Tunum ayo kukup tambal kaa, ami diim kawu ma bombuu disa; ali Dukum kaa ma ata-mokoma disa te! ¹⁵ Ibi talalu utafii-bamdiwa yi! God ali Kristen nuli kukup tambal kaata-kup kukaayin-kup iloma. Katale, ipkal atamiwa yi, Tunum ayo ma God ami kela yang ban-ilomda Kristen iltipni iipyak tem bombe ayo ma aket mafak ke-lom aket uluum uyo imi kuyon o, kala, kalaliwa, kanumin daa yo, kal-bom liip kukolin o, kala-somla ko. Ale, ibi liip kukolin disa nolip namti, ami kukup mafak uyo atin dukum ke-lomdu, yam-mafak-dakan-tal-une-bulula, yaapkan ipyo God ami tiin diim uyo mafak-nokomip kemin, talalu utafii-bamdiwa

kayi! ¹⁶ Tunum ma ayo sadiki-mokoma aye, mep siin sawaayak kawu, Jekop fik Iso ayo ami God daang wukonsa ultap ke-lokoma aye kemin, uyo talalu utafii-amdiwa. Iso ali man diil kemin, aalap ami mafek mafek anung dukum uyo Iso kaami kolakin. Yale, am ma daanule, Iso ayo ima tinap kelule, liip maakup fak-daa-lomda, niing ami inin-inin uyo mo-lomda inasa. Kemin ale, ami inin-inin kun mose kaali, fik Iso ali talalu aket fukunin disa ke-lom, alta fik diilim kesa kaami titil kaata kulaawala, yak niing ami diim abamnula, niing asiik tiltam fik keliya, kulu moli no, akalala mosa, kaali God ami daang ukonsa tap kesa. Lale, ¹⁷ mulo kabaku Iso ami aket fukunin kaali, Nali man diil kemin, aatumen ayo tambal ma ayo kup-nama no, kala, aalap ali daa yo, kala kaa kalba-kup, Iso ami weng so ma kolin dinim kela kaami kalan kaata suunkup fenbam ama-bala bii, Awu, nali kulawaali yak niing ami diim ababu kaa dok kano-somdila, asuk yak kuluulokomi dinim o, kalalaya, kelase uyo ipkal utamsip taa.

Numi tildang God ami tibi diim tal-sulup kaami sang kaata ko

Luk 10:20, Hib 8:6, Rev 5:11, 21:2

¹⁸ Siin sawaayak Israel-miin iyo yak aba bilin Sainai Tikiin ami tawap tem yak unsip. Yale, kamala kalawaali ibi tildaak amdu tikiin umi mepso uyo tildaak tilin dinim bom-bilip kemin, Israel iyo din as dukum kiin-bokobu so, atin malang tini muma tinibu so, inim dulul dukum so, ¹⁹ fong ket ami naanba so, God ami weng kabaku bakabu uso, kaami mepso kuluba-lom, unang tunum iyo kano God ami weng kabaku bakaba kaami atul suun-daa-lomdip, Moses ami bokolip ko: Kapyo, nuli weng kaali maso ma weng sanokomup disa yo, kal-bomdip bakaansip. ²⁰ Kabak-ami miit kaalile, dok kata naa kalolip: God ali boko-lomda: Kanola tunum ma sikil kuyak amdu

uyo malela namti, ibi tuum tup aalip taanak o. Aa, kuno ti bulumaki aye, sipsip aye, kiikal yak amdu uyo malelip namti, kiikal ti anulip taanalip kayi! kalala kemin, unang tunum iyo suun-daalip ko. ²¹ Mep mafek mafek kaa utafiibip kaami atul kaata atin utam suun-biliwa, Moses akal bokoya-lomda: Nakal ti suun-daa-lomdi walwaal tap-tap-kebi kayi! yakan-kaamsa.

²² Ibi din kanolin mafek mafek kaami mepso uyo yang unin disa. La, ibi tildang amdu tikiin Saiyon o, kalbip uyo, God suunkup ilin ami tibi diim yang aba-lom, Jerusalem abip uyo abiil tikiin kaptam un-silip. Kemin, ami abip kaltam-ali ensel deng yaapkan kiita bom-bilip. ²³ Ibi tal God alami man diil yaapkan imi tala-tala-ke-bamdip fiyaap duubip imi diim tal-silip. Ale, kiimi win kaali, God ali abiil tikiin kawu dola kutiiyase. Ibi tal mepso kulu tola-silip. Kemin, kaptam-ali God ali unang tunum alik imi yim-bak-saanokoma tunum kaali, bombe, aa sawaayak God ami bokola-lomda: Ibi tituun-kup tabin unang tunum o, kala-lomda, iyo talalu-yimula tiltam tambal-kup o, kesilip iyo, God aso bom-bilip. ²⁴ Kemin, God ami kama weng boko kutiisa kaami diim kawu, kabak-ali Kraist ata kaldaaku unang tunum yim-tamala din God ami miit tem daayon o, kalsa ata siin kaa almi kiim kaata balaka-bam lang daala taba-lomdu, mep kama weng ma kuka-daase uyo, ku-titil-diilula kewasuu kaa bombuu. Kemin, kaami kiim umi weng bakabu kaali, sawaayak Abel ami kiim kaami iipyak tem kabaku baka-bamdu: Ami maan uyo, telan o, kal-bom bakamsu ultap disa. La, Yesus ami kiim ta unang tunum imi ban uyo takan-tiiyasu kaata, uta uta ke-lomdula, Abel ami kiim uyo kulaak banu kewa-somdula, atin ti weng tambal kaata-kup bakan-umbu no.

Nuyo soko talalu utafii-bamduwa yi! kalin kaami sang

kaata ko

Hib 2:1-2, 10:28-29

²⁵ Ipkal talalu utafii-bamdiwa kayi! Ibi kamala tunum kala weng bakaba uyo talang tem uyo katii ami weng kaa kuyang saak tiimin daa. Sawaayak kaali, tawaal diim kalawaali God ayo Israel unang tunum imi titil tibin weng kaata kutiiyinsa. Yale, ami weng uyo kuyang saak tenbam ilsip. Kemin, utamdula, dok kano-somdip ukadaa un-bomdiwa, ilmi ban kemin kaami maan tiyokoma uyo uktaansip disa. Kamala kaa God ayo abiil tikiin kawu bomdala, numi titil weng kaata, kukaayinba kemin, kanola ayo daang ukolup namti, dok kano-somdupla, nulmi ban kemin kaami maan tiyokoma uyo uktaala yang banokomup disa. Atin ti disa te! ²⁶ Kemin, siin kaali, God alta weng kulaata-kup baka-balaya, Sainai Tikiin kaptamali liinin aalap dukum kulaasu. Yale, kamala kalawaata bokoya-lomda:

Tawaal kalawaali liip maakup ma fak-daa asuk kuukalamo ke ke-lokomi. Yale, kaa tawaal kaata-kup disa; abiil so, tawaal so, maakup kuukala molokomi no, kalsa. ²⁷ Weng kaa boko-lomda: Liip maakup maso ma fak-daa kelami no, kalase kabak-ata nuli kukuyulu utamsup. Kemin, ilom God ami sawaayak mafek mafek talalbi kutiisa kuuli, kuukala-mola liinbi kalula, kawu takan-tiilokoma. Asuk maso ma ilokomu disa. Yale, mafek mafek maakup tap alep tap ita liinin disa; kambolaya, uta suunkup kano ilokomu. ²⁸⁻²⁹ God ami miit tem tiltam tal-sulup kaali, tunum maakup inang ma ata taba-lomda, kuukala saan-balaya, liinokomu disa. Kemin, nokol kaali atin God ayo yaap ke yo, akan-kaa-bamduwa kayi! Numi God ali ti as dukum kiin-taba-lomdu, mafek mafek alik fuula kiin-aba-laabu ulultap ke-lokoma. Yale, ali numi am ma abiil tikiin kawu talalu kutiiyinsa. Kemin, nuli ami titil kaa kanun-umba kaami aket kaata talalu fukun-bam ami

fiyaap kaata duu-bamduwa yo. Almi kala nuu-bamdiwa yi, yakan-kaa-bamda kukuyinba kaata-kup, kanu-bam ami lotu kaata-kup kamaan-buluwa yo, kala-somla ko.

13

Nokol nak-tunum kusal Kristen kesip imi mok uyo inayum o, kalin kaami sang kaata ko

Mat 25:35-36, 1Tim 6:8-10, 1Pit 4:9

¹ Kibi suunkup kap-tunum kusal Kristen kesip imi mok uyo inela una-tala-ke-bamdiwa yo! ² Uyo ipkal utamipla yi, Sawaayak kaali, tunum malo ma iyo tunum fatal tal imi am tiliple, dong dakaayila unan-solip. Kemin, am ma daanule utamiwa yi, Kiili ensel tilip u, kalolip disa; ti disa maaklo foko kutal ilmi am tii tiin molip un-un-kemsip. Kemin, ipkal kanolin umi aket uyo lukuuya-laamin disa ko.

³ Kemin, kanola kayak kayak iyo iltipni kap-tunum kusal Kristen kesip iyo sok de-yimulip kela kalip namti, ipkal aket fuku-daaliwa yi, Kayak kayak iyo nuso kanola de-yimulalip kala, kalalip, kaptum kusal de-yimulip bom-bilip kiimi aket kaata fukun-bamdiwa, dong dakaayin-bilip o, kala-somla kemin; aa ti kanola kaptum kusal iyo angtiil yol uyo kuluulip kala kalip namti, kipni sawaayak angtiil yol dukum utafiim-solip kaami aket kaata fukun-bamdiwa, kulaa kaptum kusal imi aket kaata fukun-bam dong dakaayin-biliwa yo!

⁴ Unang din, tunum din kemin kabak-ali ti tambal kemin, alik ibi kuu atin talalu tiin mo-bomdiwa; kalel so, imak so, kiili kuno maas kela kulu, akal-bala-ukol-bulu-kemin disa; atin tambal-kup kalel tiin mola imak tiin molu ke-bamdipla yo. Ale, kanumin disa kemip namti, bombii am ma daanokomu kaali, unang sadikimin so, unang din tunum din ku-mafak-dakamin so, kiilile, God ata imi

kanun-umbip imi yim-bak-saan-bamda kaami maan uyo
tiiyokoma kayi!

⁵ God ali boko-lomda:

Nali atin kambop-tokomi disale, aa daang ukup-tokomi
disa yo,

kalase. Kemin, ibi moni kaami aket kaata-kup yan-
bulula mok inin dinim; la, ipkal utamipla, Katip ma kuluu
fukulup o, kalip namti, kipni aket kaali, fuku-daaliple:
Kaali ti kemin tambal o, ke-bomduwa yo, kala-somla ko.

⁶ Kalase kemin, nokol numi aket tem uyo ti titil-fak-daa
boko-lom:

Dukum ali dong dakaap-nokoma. Kemin, suunbi disa; dok
kanolin tunum ata taba-lomda, kalok nolin kaata
nuup-nala suun daalokomi disa yo,
kal-bomdupla yo, kala-somla ko.

*Kamasi diil Kristen kamokim imi kanumsip ultap kanumum
o, kalin kaami sang kaata ko*

Rom 14:17, 1Kor 8:8, Rev 1:17-18

⁷ Kemin, siin kipni Kristen kamok kamok kiimi God ami
weng kipni kukaayinsip imi aket kaata asuk fukun-bam
ale, yak imi tal-unemin, tiin-yaamin tambal so, kanum
un-bomdiwa taansip so, kaami aket kabak-ayo fukun-bam
ale, imi yak Kraist ami lak dakaan-un-silip kaami kukup
kaata, kutal-fuku-lom ke-bamdipla yo! ⁸ Kanola Yesus
Kraist ami aket fanang saanin tambal so, kukup tambal
kanu-bam iloma so, kaali kaptoop tabasu so, kamala so,
ilu ilu kaptoop ami kukup uli ukol ulmi alik kusnum disa;
kemin ti maakup kanolin kaata-kup. ⁹ Kanolin kemin,
tunum iyo ma weng ukol ulmi kusnum kusnum kaata
kukuyin-biliwa, talaba yak kipni aket tem unokomu kaa,
ipni Kraist ami lak dakamin kaa kambola-yaamin daa.
God ata kukup tambal kukaayin-balala, uta taba kipni
aket tem uyo ku-titil-moya dong dakaayuk o, kala-somla

kemin; kanola nuyo kambola yak inin-inin kaami lo akal alik akal alik kaata ma kutal-fukulokomup kaali, titil-foko taang-kala numi aket tem uyo ku-titil-moyokomu disa te! Kanolin kukup uta taba-lomdu unang tunum kii dong dakaayila-tabasu disa yo.

God ami boko-lomda: Mafek mafek kanolin kaata-kup nami kukaap-nin o, ken-umba kaami sang kaata ko

Jon 19:17, 1Tes 5:12-13, Hib 11:16

¹⁰ Yesus ayo as diim taan-ilom kawu, numi ban uyo moyinsa kaata, kutal-fukun-umbup. La, unang tunum iyo Moses ami Lo kaata kuluu-lomdip God ami win uyo kufolum o, kala-lomdip daang baka-bilipla, Yesus ami kiim kaata, unang tunum imi ban kemin moyasu uyo imi dong dokoyamu disa yo. ¹¹ Tunum awem diilim ayo tal olti ami kiim kaata-kup iluu kulii tam God ami abiin awem tam God ami kolala, unang tunum imi ban uyo takan-tiiyilale, kulaa olti kaami tiil ayo God ami kolin disa nolip kaata, kulii-tiltam abip aba kela yang am daang kabangu fuulip alik kiin-tal-une-bam kemsu no. ¹² Ultap kanola, Yesus akal tiltam Jerusalem kaptam-ami daam tem abip ami am daang kaptamu taanse. Kemin, kanola unang tunum iyo talalu-yimuliya, tiltam atin tambalnin o, kalalaya, angtiil yol uyo kuluulaya, alami kiim kaata sing-tam-daa-lomda nuli talalu-yimusa. ¹³ Tunum ita tal tunum ma dibii-tam abip saaklo kawu dabak as diim daa aaliwa, taana namti, unang tunum iyo boko-lom: Atin fatom o, kalokomip. Yale, Yesus ayo numi kalan kaata tunum kamboyala, ita dibii-tal abip saak lo kawu aaliwa taanaya, unang tunum iyo boko-lomdip: Atin fatom o, kalsip. Kanolin kemin, Yesus alaltap ke-lomdupla, ami be kawu din ilum o, kala siin God ami win uyo kufon-bisip uyo atin ti kelum o, kala-somla ko. ¹⁴ Nokol utamsup, Tawaal diim kalawaali,

numi suunkup abip dukum kaa ma bombuu disa. Lale, am ma daanokomu uyo suunkup abip ma tiltam tabokomu kuuta fenbup o. ¹⁵ Nuli Yesus ami win kufon-bamdup fiyaap duumin kaata God ayo kukaan-bam ale, yak God ami olti kukaala-yaabip ulultap ke win kufon-bamdup fiyaap duumin uyo suunkup God ami kukaan-bam ale, numi bon tem weng uyo, Nuli Yesus ami lak duusup o, kalin ami sang kaata-kup unang tunum imi bakayin-bam ke-bamduwa yo! ¹⁶ Kemin, ibi yak kukup tambal unang tunum imi kukaayin kaami aket kaa lukuuya-yaamin disa. Mafek mafek yak kipni diim buu uyo, kumup-daa kutii yak tunum mafek mafek duluuba ayo dong dakaan-bamdipla kala-somla kemin, kanolin kukup kaali ti, God ami mafek mafek masiim kukaalin ultap. Kemin, ali kanumin kukup kaata-kup fiyaap dukum duun-unba no.

¹⁷ Kristen kipni kamok kamok iyo dong dakaayin-bulup tambal-kup bom-bilipla bomduwa yo, kalaliwa, ibi suunkup tiin mosip. Kemin, bombii ilmi okok ken-umbip kaami sang uyo alik God ami kukaalokomip. Yak iyo aket uluum tabe-bamdip ipyo tiin molip namti, kaali ibi dong dokoyokomu disa; ipkal kiimi minlo tem kabang ban-ilomdip, imi weng-kup weng san-kaa-bamdipla yo. Kanola ibi kanu-mokomip kaata, iyo aket uluum tabe-yokomu disa; kiimi okok kemin kaami fiyaap kaata duu-bam ale, okok kemin uyo tambal-kup tabuulokomip o.

God ami dik-daalupla numi dong dakaayin kaami sang kaata ko

Fpai 4:4-9, Kol 4:2-5, 1Tes 5:16-25, Jems 5:13-20

¹⁸ Nulmi aket tem kabak utamupla, God ami tiin diim uyo tituun u, kalalup, nuli suunkup tituun-kup tabin tal-unemum o, kebus. Kemin, ibi God ami beten kamaan-bilip nuyo dong dakaayin-balaya, kanumum o, kala-somla ¹⁹ kemin ale, kap-tunum nami aket fukunin kaali, ibi God

ami beten kamaan-bilipla, dong dokop-nala, nali asuk abiltap ipni fanang din unon o, kebi ko.

²⁰⁻²¹ Nili ipni kalan God ami beten kamaala-laabi uyo, Yesus ami aalip taanse kaali, olti kuli-din God ami kukaalin ulultap keliwa, ami kiim ata taba-lomda God ami mafiing diim tam weng akal kusnum ma kuka-daase kaata, dap-titil-diilala, suunkup ti kano laaba. Kemin, God ali asuk numi Kamokim Yesus ayo dafose. Kemin, kaami taansa kaata ami sipsip nuyo, atin ti tambal-kup tiin saanin-kup laaba. Kanola God ali aket balili kemin ami miit kayaakim alta taba-lomda, kukup tambal yaapkan uyo ibi kukaayin-balaya, ibi yaap ami kuuta kanumin o, kalba kaata-kup kotal-fukulin o. God ami kuuta kanolon o, keba uyo, Yesus Kraist ami alik kolaya, alta alik numi aket tem kabak-ali kukuyilala, kanun-umbu. Kemin, Kraist ami win uyo kufon-bamdup suunkup suunkup fiyaap duu-bamduwa yo, kala-somla kemin kuluuta taa!

Weng alep tap maakup tap kaata ko

²² Kemin, nata sukon mepkan tap so ma kala kipni dola kuyili. Lale, nalmi nak-tunum kusal kipyo, Nali dong dakaayin weng ma dukum-kup bokoyon o, kali kemin, ibi weng kalawuuli weng san bom-silipla bokoyon o, kala-somla ko. ²³ Ti ipkal utamin. Nulmi nak-tunum Timoti ayo sok tildaa dabaalipla, kalabus am kaptam-ali maso ma bombe disa. Kanola ayo abiltap tal nami diim uyo tala kala kali namti, kawu alep nuli din ibi ita-mokomup ko.

²⁴ Mep numi weng umuuyup uyo ipni Kristen imi dabom dabom so, God ami unang tunum alik iso, iyo kuuyin o, kala-somla kemin, Provins Itali umi Kristen ibi weng umuuya kelip o. ²⁵ Kemin, God ata taba-lom ibi alik kukup tambal disa misiim kawu kaata-kup talal-yim-bam tiin mola, tambal-kup biliwa yo!

God Ami Alokso Weng

The New Testament in the Tifal Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Tifal long Niugini

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tifal

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2019 from source files dated 11 Jun 2019

b93d12dd-13c9-5222-a1df-79824f4f120b